

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Onderwijstoezicht vanaf 1995

Tijlijn van het onderwijstoezicht op het funderend onderwijs en
het middelbaar beroepsonderwijs

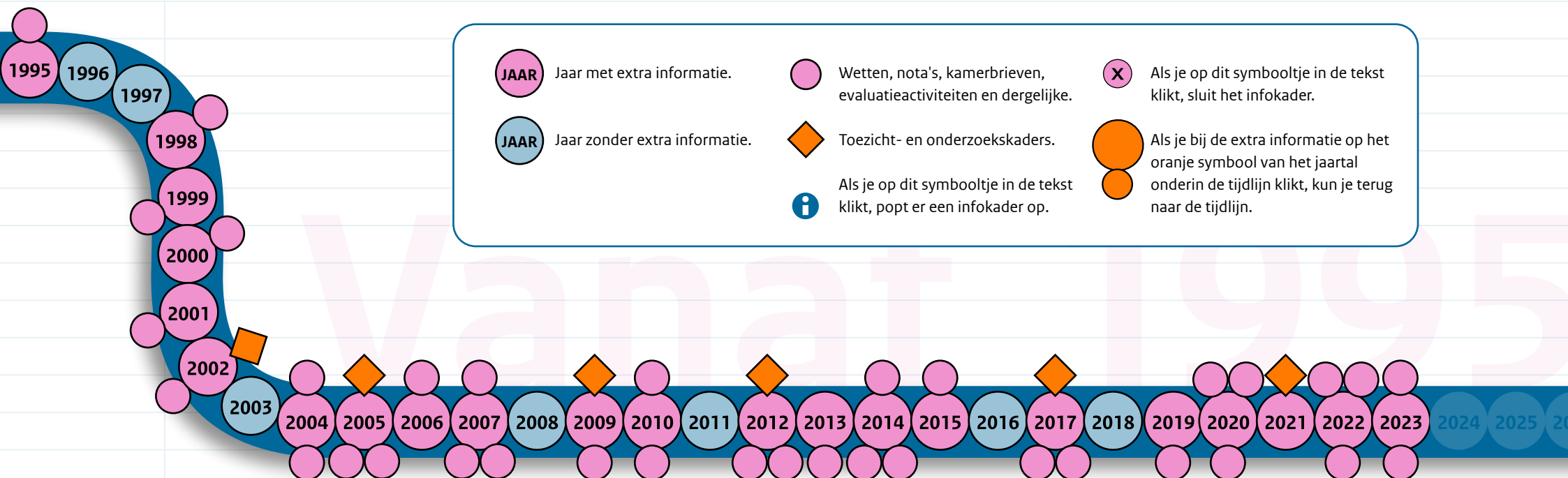
Vanaf 1995

Toelichting

De tijdlijn van het onderwijstoezicht op het funderend onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs is:

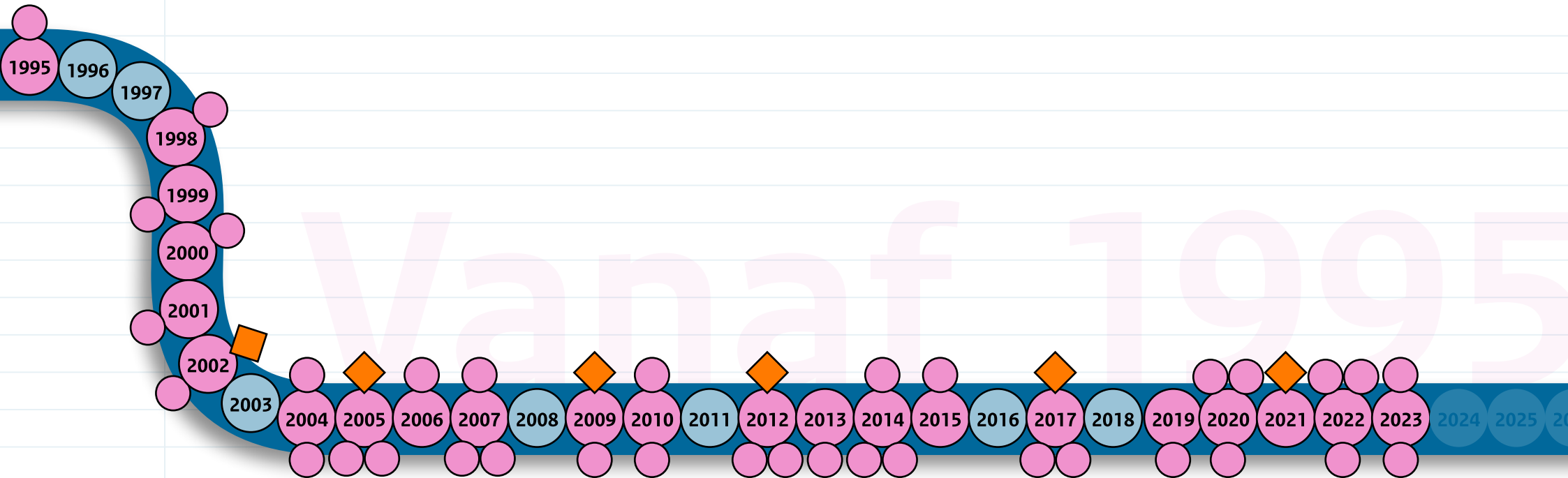
- uitgewerkt aan de hand van de Wet op het onderwijstoezicht, wetswijzigingen, kaders, nota's, Kamerbrieven en evaluatieactiviteiten;
- bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in het toezicht in de afgelopen decennia;
- van voor naar achter door te lezen, maar je kunt er ook dwars doorheen scrollen of op en neer springen tussen de jaren.

Inhoudsopgave

Toelichting	2	2014	Oprichting stichting Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven	11	2005	Minder last, meer effect. Zes principes van goed toezicht	26	
Tijdslijn	4	2015	De selectiviteit, efficiency en effectiviteit van het risicogerichte toezicht op grond van de WOT	12	2006	Toezicht in vertrouwen en vertrouwen in toezicht	27	
1995	Wet educatie en beroepsonderwijs	5	2017	Gewijzigde Wet op het onderwijstoezicht van kracht	12	2009	De WOT verwerkelijk, nieuw toezicht voor de toekomst	28
1998	Kwaliteitswet	5	2017	Naar vernieuwd toezicht, op weg naar 1 augustus 2017	12	2007	Evaluatie Wet op het onderwijstoezicht	29
1999	Variëteit en Waarborg	5	2017	Naar vernieuwd toezicht, op weg naar 1 augustus 2017	12	2007	Toezicht op examinering beroepsopleidingen naar Inspectie van het Onderwijs	30
2000	Wetsontwerp Wet op het onderwijstoezicht naar parlement	5	2017	Onderzoekskader	12	2009	Van wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht	31
2001	Kaderstellende visie op toezicht	6	2019	Een jaar vernieuwd toezicht	13	2009	Toezichtkaders 2009 en de wijzigingen in 2012	32
2002	Wet op het onderwijstoezicht van kracht	6	2020	Evaluatie vernieuwd toezicht	13	2010	Wet Goed onderwijs, goed bestuur	34
2002	Toezichtkader	6	2020	Kenmerken en voorbeeldfunctie van Excellente scholen	13	2010	Evaluatie risicogericht toezicht	35
2004	Invoering nieuwe examensystematiek in het beroepsonderwijs	6	2020	Effectstudie van het vernieuwde onderwijstoezicht	13	2012	Predicaat Excellente scholen	36
2004	Ervaringen met het vernieuwde onderwijstoezicht	7	2021	Onderzoekskader	14	2013	Financiële positie van publiek bekostigde instellingen	37
2005	Governance: ruimte geven, verantwoording vragen en van elkaar leren	7	2022	Essentie van extern toezicht	14	2013	Toezen op publieke belangen	38
2005	Minder last, meer effect. Zes principes van goed	7	2022	Evaluatie Initiatiefwet Bisschop c.s.	14	2014	Van initiatiefwet tot wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht	39
2005	Toezichtkader	7	2022	Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit	14	2014	Transitie in onderwijstoezicht	40
2006	Toezicht in vertrouwen en vertrouwen in toezicht	8	2023	Afschaffen predicaat Excellente scholen	15	2014	Oprichting stichting Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven	41
2007	De WOT verwerkelijk, nieuw toezicht voor de toekomst	8	2023	Wetsvoorstel Wet op de rijksinspecties	15	2015	De selectiviteit, efficiency en effectiviteit van het risicogerichte toezicht op grond van de WOT	42
2007	Evaluatie Wet op het onderwijstoezicht	8	Extra informatie		16	2017	Naar vernieuwd toezicht, op weg naar 1 augustus 2017	43
2007	Toezicht op examinering beroepsopleidingen naar Inspectie van het Onderwijs	8	1995	Wet educatie en beroepsonderwijs	17	2017	Onderzoekskaders 2017 en de wijzigingen in 2021	44
2009	Wetsontwerp Wet op Wijziging Wet op het onderwijstoezicht naar parlement	9	1998	Kwaliteitswet	18	2019	Voortgangsrapportages vernieuwd toezicht	45
2009	Toezichtkader	9	1999	Variëteit en Waarborg	19	2020	Kenmerken en voorbeeldfunctie van Excellente scholen	46
2010	Wet Goed onderwijs, goed bestuur	9	2000	Van wetsontwerp naar Wet op het onderwijstoezicht	20	2020	Effectstudie van het vernieuwde onderwijstoezicht	47
2010	Evaluatie risicogericht toezicht	9	2001	Kaderstellende visie op toezicht	21	2022	Essentie van extern toezicht	48
2012	Gewijzigde Wet op het onderwijstoezicht van kracht	10	2002	Toezichtkaders 2002 en de wijzigingen in 2005	22	2022	Evaluatie Initiatiefwet Bisschop c.s.	49
2012	Predicaat Excellente scholen	10	2004	Invoering nieuwe examensystematiek in het beroepsonderwijs	23	2022	Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit	50
2012	Toezichtkader	10	2004	Ervaringen met het vernieuwde onderwijstoezicht	24	2023	Afschaffen predicaat Excellente scholen	51
2013	Financiële positie van publiek bekostigde instellingen	10	2005	Governance: ruimte geven, verantwoording vragen en van elkaar leren	25	2023	Wetsvoorstel Wet op de rijksinspecties	52
2013	Toezen op publieke belangen	11				Colofon	53	
2014	Initiatiefwet Bisschop	11						
2014	Transitie in onderwijstoezicht	11						

Tijdlijn

1995

1998

1999

2000

Kabinet-Kok I
1995 Wet educatie en beroepsonderwijs

- Herziening van de bestaande wetgeving met als doel de structuur en kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie te verbeteren en te moderniseren.
- Toezicht kwam bij de Inspectie van het Onderwijs te liggen, waarbij de focus ligt op het waarborgen van de kwaliteit en naleving van de voorschriften door onderwijsinstellingen.

[Lees meer over deze wet.](#)

Kabinet-Kok I
1998 Kwaliteitswet

- Wijziging van een aantal onderwijswetten door de introductie van het schoolplan, de schoolgids en de klachtenregeling.
- Het schoolbestuur werd verantwoordelijk voor eigen kwaliteitsbeleid; het werd verantwoordelijk voor schoolplan, schoolgids en klachtenregeling.

[Lees meer over deze wet.](#)

Nota ministerie van OCW
1999 Variëteit en Waarborg

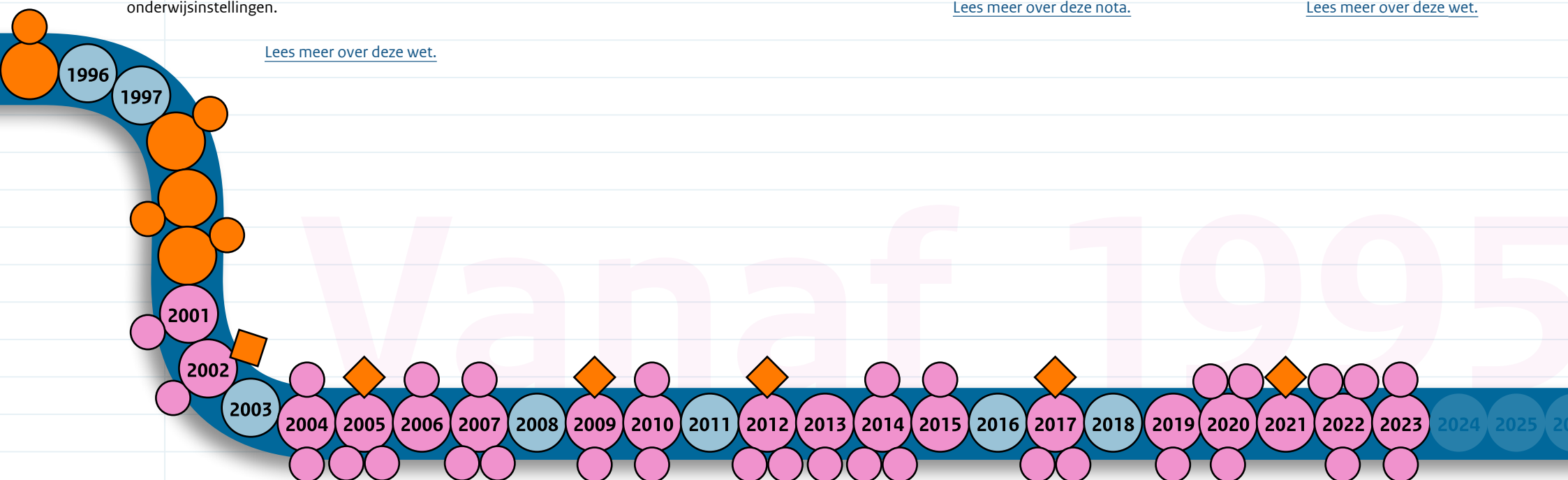
- Schets van de grondbeginselen van een hernieuwde inrichting van het toezicht; de nota was opmaat voor de Wet op het onderwijstoezicht.
- Gehanteerde gedachtegang: variëteit tussen scholen verruimt de keuze van burgers. Toenemende verschillen tussen scholen vragen wel om bewaking van de ondergrens: de waarborgkant.

[Lees meer over deze nota.](#)

Ministerie van OCW
2000 Wetsontwerp Wet op het onderwijstoezicht naar parlement

- Over het wetsontwerp is een heftige strijd gevoerd met de Onderwijsraad en de Raad van State: een strijd die zich toespitste op de vraag hoe de nieuw voorgestelde werkwijze voor de Inspectie van het Onderwijs verenigbaar was met de vrijheid van onderwijs.
- Oplossing: de toevoeging van stimulerend toezicht, als aanvulling op nalevingstoezicht.

[Lees meer over deze wet.](#)

2001

Kabinet-Kok II

2001 Kaderstellende visie op toezicht

- Visie die de kaders gaf voor de positionering en inrichting van het toezicht op rijksniveau.
- De visie stelt dat toezicht onafhankelijk, transparant en professioneel moet zijn.

[Lees meer over deze visie.](#)

2002

Kabinet-Kok II

2002 Wet op het onderwijstoezicht van kracht

- De Inspectie van het Onderwijs kreeg de taak om toe te zien op de naleving van de deugdelijkheidseisen en om de kwaliteit van het onderwijs te stimuleren.
- Het toezicht wordt proportioneel en oordelen worden vanaf nu openbaar gemaakt.

[Lees meer over deze wet.](#)

Toezicht-
kader
2002

[Lees meer.](#)

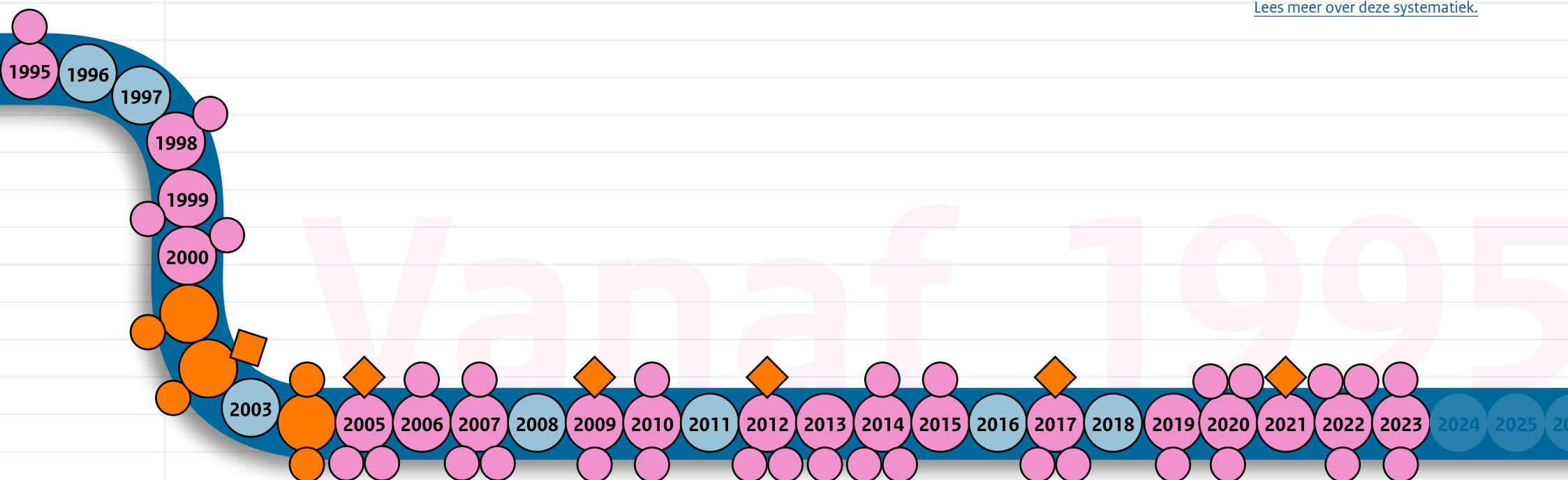
2004

Ministerie van OCW

2004 Invoering nieuwe examensystematiek in het beroepsonderwijs

- Invoering van nieuwe examensystematiek waarbij de kwaliteitseisen voor examens zijn vastgelegd in kwaliteitsstandaarden.
- Het Kwaliteitscentrum Examinering houdt toezicht op de examenkwaliteit van instellingen en de Inspectie van het Onderwijs houdt op haar beurt toezicht op het centrum.

[Lees meer over deze systematiek.](#)

2005

7 Toezichtkader 2005

[Lees meer.](#)

SCO-Kohnstamm Instituut

2004 Ervaringen met het vernieuwde onderwijstoezicht

- Het onderzoek bood een eerste inzicht in de realisatie van de Wet op het onderwijstoezicht, gebaseerd op de eerste ervaringen van scholen en instellingen
- Er wordt geconstateerd dat de toepassing van het proportionaliteitsbeginsel nog te wensen overliet en dat men tevreden was over de stimulerende rol van de Inspectie van het Onderwijs.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

Kamerbrief minister van OCW

2005 Governance: ruimte geven, verantwoording vragen en van elkaar leren

- Uitwerking van de visie op de bestuurlijke verhoudingen in het onderwijs, conform het regeringsbeleid.
- De insteek was dat er een goede balans moest komen tussen het interne toezicht en de horizontale verantwoording van de onderwijsinstellingen via het externe verticale toezicht.

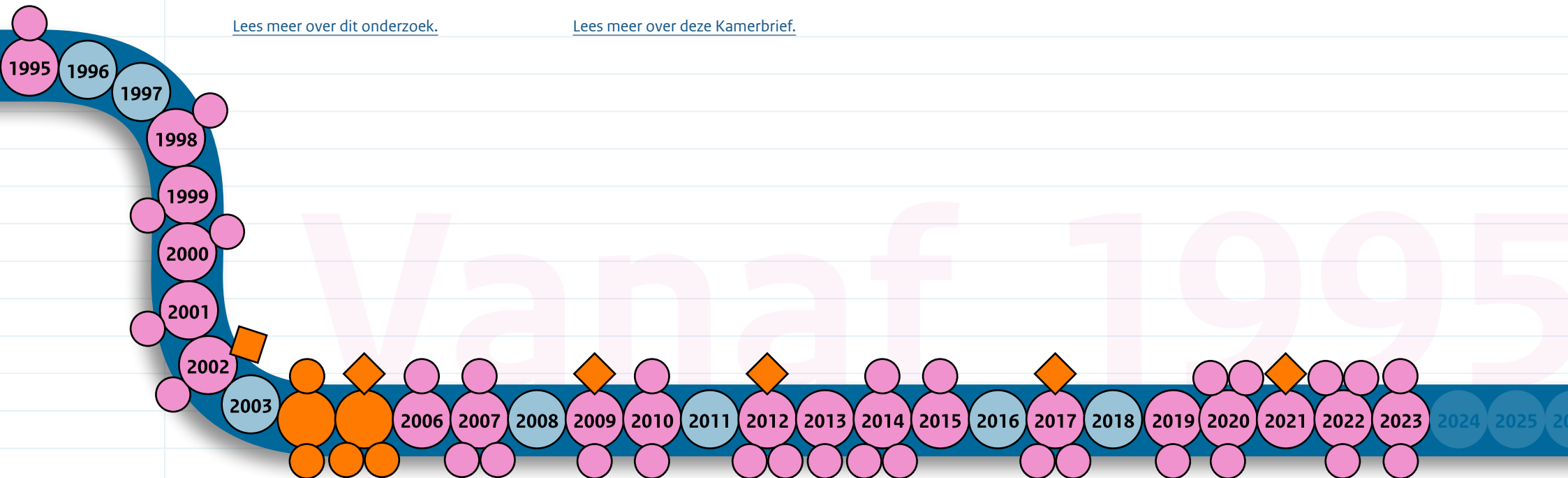
[Lees meer over deze Kamerbrief.](#)

Kabinet-Balkenende II

2005 Minder last, meer effect. Zes principes van goed

- Tweede kaderstellende visie op toezicht, waarin de nadruk meer kwam te liggen op efficiënt toezicht en minder toezichtlast.
- Naast toezicht dat onafhankelijk, transparant en professioneel moet zijn, worden 3 principes toegevoegd: selectief, slagvaardig en samenwerkend.

[Lees meer over deze visie.](#)

2006

2007

Nota ministerie van OCW

2006 Toezicht in vertrouwen en vertrouwen in toezicht

- OCW-specifieke uitwerking van de 6 principes van goed toezicht. Bevat een schets van de visie op het overheidstoezicht van OCW voor de periode 2007-2011.
- De kern is de positionering van het toezicht; het uitgangspunt is toezicht op maat.

[Lees meer over deze nota.](#)

Nota Inspectie van het Onderwijs

2007 De WOT verwerkelijk, nieuw toezicht voor de toekomst

- Nota met de fundamentele doordenking van de toezichtsystematiek: het risicogerichte toezicht.
- Vanaf schooljaar 2007-2008 startte dit toezicht gericht op het detecteren van juist die instellingen waar mogelijkerwijs sprake was van onvoldoende onderwijskwaliteit en/of financiële risico's.

[Lees meer over deze nota.](#)

EIM/RvB/IOO

2007 Evaluatie Wet op het onderwijstoezicht

- Uitgebreide evaluatie die een wetsevaluatie omvat, kijkt naar de doeltreffendheid en effecten van de Wet op het onderwijstoezicht in de praktijk, het functioneren van de Inspectie van het Onderwijs en de toekomst.
- Samengevat werd gesteld dat de wet in grote lijnen aan de verwachtingen had voldaan. Ingrijpende wijzigingen waren niet nodig en de professionaliteit en de onafhankelijkheid van de Inspectie van het Onderwijs waren in orde.

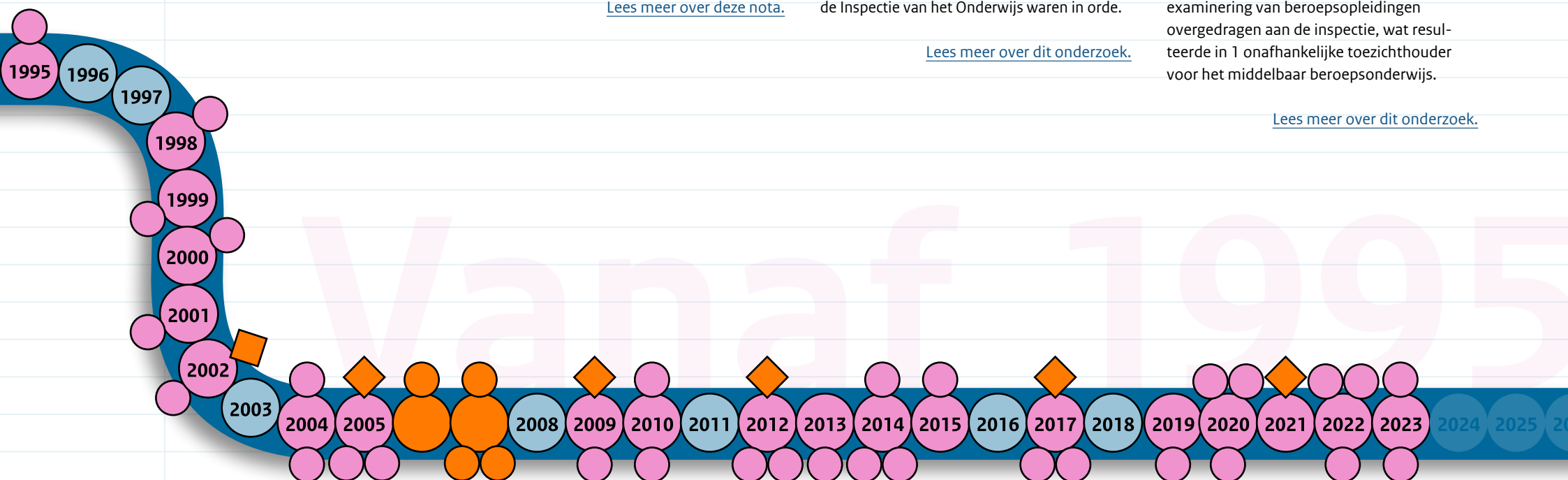
[Lees meer over dit onderzoek.](#)

Ministerie van OCW

2007 Toezicht op examinering beroepsopleidingen naar Inspectie van het Onderwijs

- Onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs heeft verschillende tekortkomingen in de werkwijze van het Kwaliteitscentrum Examinering aan het licht gebracht.
- Naar aanleiding van de bevindingen van het onderzoek is de verantwoordelijkheid voor het toezicht op de kwaliteit van de examinering van beroepsopleidingen overgedragen aan de inspectie, wat resulteerde in 1 onafhankelijke toezichthouder voor het middelbaar beroepsonderwijs.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

2009

Toezicht-
kader
2009
[Lees meer.](#)

2010

Ministerie van OCW

2009 Wetsontwerp Wet op Wijziging Wet op het onderwijstoezicht naar parlement

- De wetswijziging diende 2 doelen: de vermindering van de toezichtlasten voor de scholen en een vergroting van de effectiviteit van het toezicht.
- De risicogerichte benadering van de Inspectie van het Onderwijs met jaarlijkse risicoanalyses werd opgenomen in de wet.

[Lees meer over deze wet.](#)

Kabinet-Balkenende IV

2010 Wet Goed onderwijs, goed bestuur

- Het doel was de basiskwaliteit van het onderwijs te garanderen bij een toenemende ruimte voor schoolbesturen.
- De wet regelde de opname van deugdelijkheidseisen in sectorwetten en de structuur van besturen.

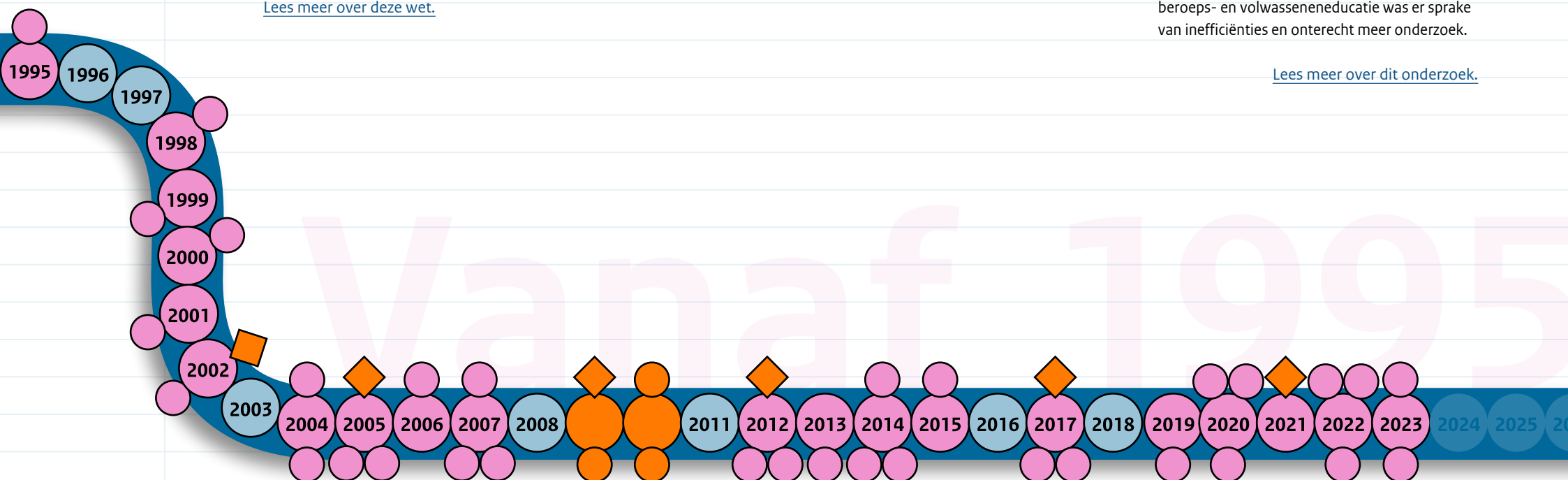
[Lees meer over deze wet.](#)

Inspectie van het Onderwijs

2010 Evaluatie risicogericht toezicht

- Evaluatie die concludeert dat met het risicogerichte toezicht scholen en opleidingen nauwgezetter worden gevolgd en bij tekortkomingen beter worden gedetecteerd.
- In het primair en voortgezet onderwijs was sprake van een afname van de toezichtlast en door bestuursgerichte benadering waren besturen actiever betrokken bij onderwijskwaliteit van scholen. In het toezicht op de beroeps- en volwasseneneducatie was er sprake van inefficiënties en ontbrekt meer onderzoek.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

2012

2012
 Toezicht-kader
[Lees meer.](#)

2013

Kabinet-Rutte I

2012 Gewijzigde Wet op het onderwijstoezicht van kracht

- De risicogerichte benadering van de Inspectie van het Onderwijs werd opgenomen in de wet.
- Toezicht wordt gebaseerd op verantwoordingsdocumenten. Geïntegreerd toezicht en de mandatering worden geregeld.

[Lees meer over deze wet.](#)

Kamerbrief minister van OCW

2012 Predicaat Excellente scholen

- Predicaat ingesteld vanuit de gedachtegang om scholen ook vanuit de inspectie-systeem te prikkelen zich verder te verbeteren.
- Jury en meetlat werden vastgesteld: onderwijsopbrengsten en excellentiegebieden.

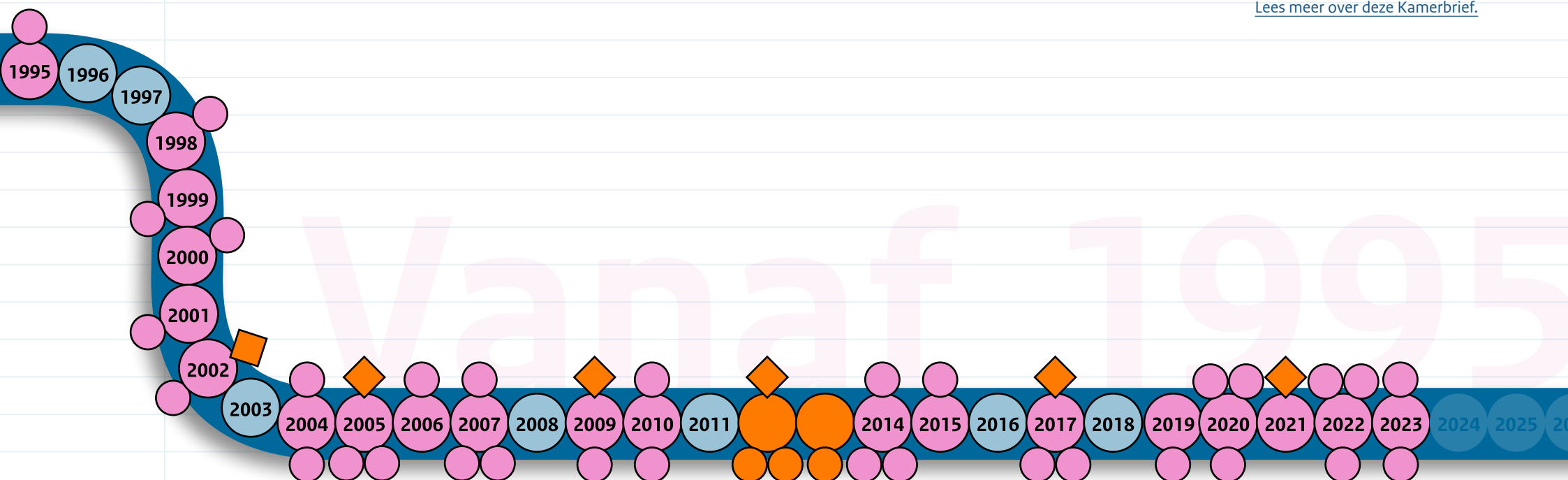
[Lees meer over deze Kamerbrief.](#)

Kamerbrief minister en staatssecretaris van OCW

2013 Financiële positie van publiek bekostigde instellingen

- De Kamerbrief bevatte de analyse van het besturingsmodel en de agenda voor de versterking van de bestuurskracht van het onderwijs.
- Start van het bestuursgerichte toezicht, door integratie van financieel toezicht en toezicht op onderwijskwaliteit.

[Lees meer over deze Kamerbrief.](#)

2014

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

2013 Toezien op publieke belangen

- Rapport met focus op de maatschappelijke meerwaarde en (het verhogen van) het rijktoezicht.
- Nadruk op de reflectieve functie, waardoor bij de Inspectie van het Onderwijs de publieke belangen prominenter in toezicht werden opgenomen door de toegenomen aandacht voor stelseltoezicht.

[Lees meer over dit rapport.](#)

Kabinet-Rutte II

2014 Initiatiefwet Bisschop

- Initiatiefwet ingediend om het onderwijs-toezicht op de kwaliteit van de wettelijke voorschriften centraal te laten staan.
- Gericht op afbakening van de stimulerende en controlerende taak van de Inspectie van het Onderwijs.

[Lees meer over deze wet.](#)

Kamerbrief minister en staatssecretaris van OCW

2014 Transitie in onderwijstoezicht

- Kamerbrief gericht op het kwaliteitsprofiel dat leidend was voor onderwijstoezicht.
- Tegenovergestelde van de Initiatiefwet Bisschop, waardoor de brief door de Tweede kamer niet enthousiast werd onthaald.

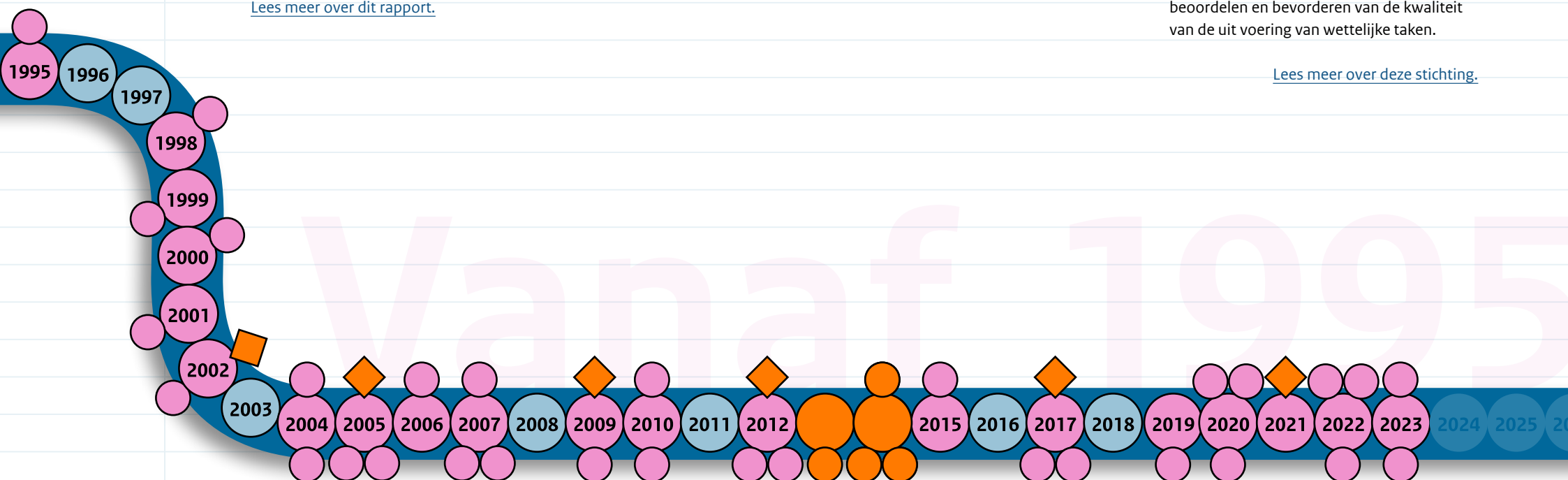
[Lees meer over deze Kamerbrief.](#)

Kabinet-Rutte II

2014 Oprichting stichting Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven

- De oprichting van de stichting Samenwerkingsorganisatie beroeps-onderwijs bedrijfsleven, die sinds 1 augustus 2015 verantwoordelijk is voor alle wettelijke taken voor de kwalificatiestructuur en de beroepspraktijkvorming.
- Toezicht komt bij de Inspectie van het Onderwijs te liggen, en heeft tot doel het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van de uitvoering van wettelijke taken.

[Lees meer over deze stichting.](#)

2015

2017

Onderzoeks-
kader
2017

[Lees meer.](#)

Rijksuniversiteit Groningen/Pro Facto

2015 De selectiviteit, efficiency en effectiviteit van het risicogerichte toezicht op grond van de WOT

- Evaluatie was gericht op de vraag of het model van risicogericht toezicht naar behoren werkte.
- In de evaluatie wordt geconcludeerd dat alles bij elkaar opgeteld de 3 aspecten selectiviteit, efficiency en effectiviteit positief werden gewaardeerd.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

Kabinet-Rutte II

2017 Gewijzigde Wet op het onderwijstoezicht van kracht

- Onderscheid tussen de controlerende en stimulerende taak werd explicieter opgenomen in de wet. Kwaliteitsaspecten werden uit de wet geschrapt en werden verplichte onderdelen van het schoolplan.
- De wet voorziet in de versterking van de positie van scholen ten opzichte van de Inspectie van het Onderwijs en regelde de vaststelling van de onderzoekskaders door de minister op voordracht van de inspectie.

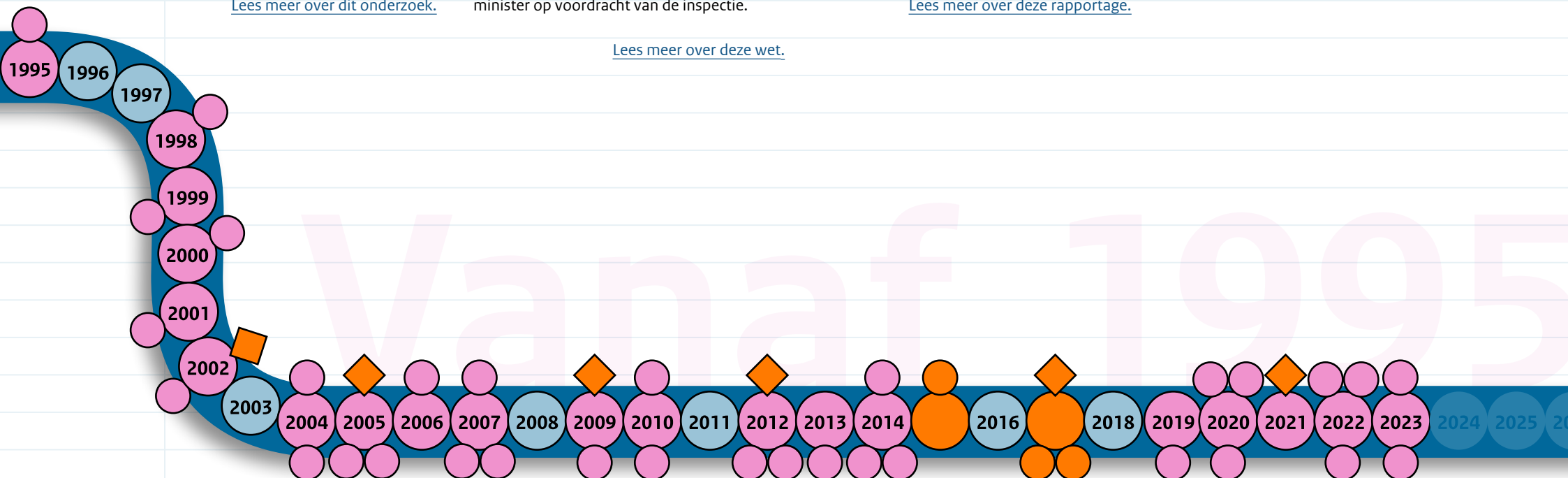
[Lees meer over deze wet.](#)

Inspectie van het Onderwijs

2017 Naar vernieuwd toezicht, op weg naar 1 augustus 2017

- Rapportage van de pilots en raadplegingen uitgevoerd met als doel om praktijkervaring op te doen, en om het veld te laten wennen aan de nieuwe manier van toezicht. Op basis van de resultaten is het vernieuwde toezicht bijgesteld.
- In de rapportage wordt geconcludeerd dat ook besturen en scholen positief zijn.

[Lees meer over deze rapportage.](#)

2019

2020

**Inspectie van het Onderwijs
2019 Een jaar vernieuwd toezicht**

- Eerste voortgangsrapportage over het vernieuwde toezicht.
- In de rapportage wordt geconcludeerd dat de onderzoeken goed worden gewaardeerd en dat in 20% van de gevallen de kwaliteitszorg niet op orde was en moest verbeteren.

[Lees meer over deze rapportage.](#)

**Inspectie van het Onderwijs
2020 Evaluatie vernieuwd toezicht**

- Tweede voortgangsrapportage over het vernieuwde toezicht.
- In de rapportage wordt geconcludeerd dat besturen en scholen zich moeten verbeteren en dat het nog te vroeg is om de effecten van het vernieuwde toezicht vast te stellen.

[Lees meer over deze rapportage.](#)

**SCO-Kohnstamm Instituut
2020 Kenmerken en voorbeeldfunctie van Excellente scholen**

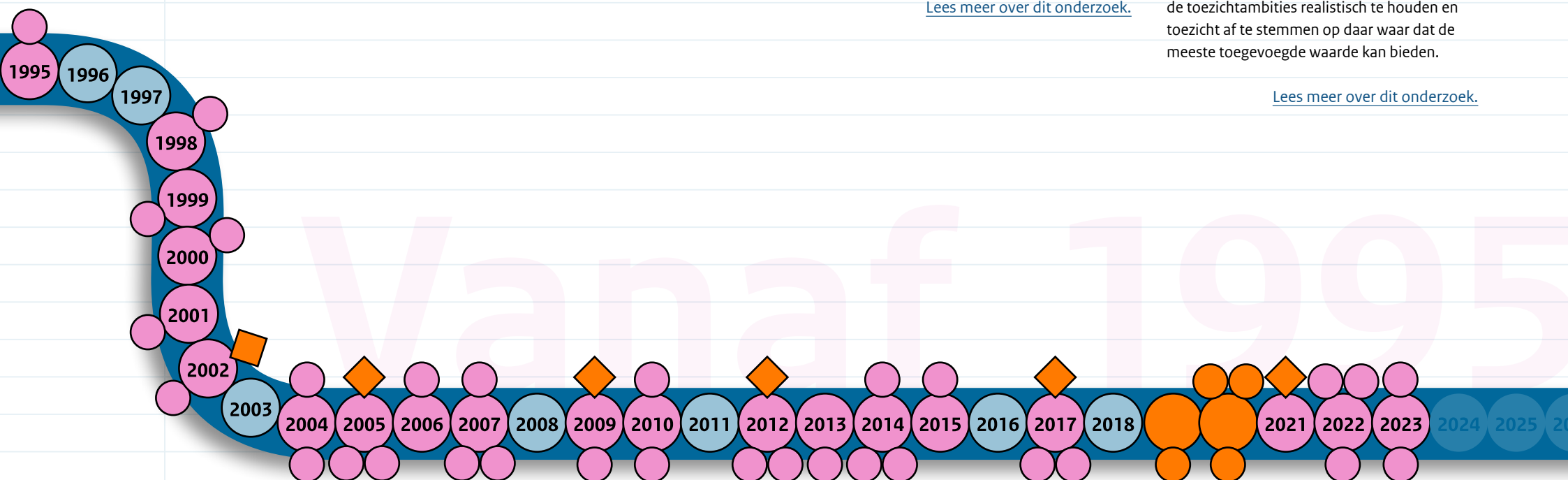
- Onderzoek naar kenmerken van Excellente scholen en de voorbeeldfunctie van deze scholen.
- Het onderzoek laat zien dat Excellente scholen hoger door de Inspectie van het Onderwijs worden beoordeeld, een coherente aanpak hebben en zich vaker profileren als voorbeeldschool.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

**Radboud Universiteit/
Vrije Universiteit Amsterdam
2020 Effectstudie van het vernieuwde onderwijstoezicht**

- Evaluatie waarin het effect van de vernieuwingen in het toezicht op de kwaliteit van het onderwijs is onderzocht. In het onderzoek wordt geconcludeerd dat de effecten nog niet vast te stellen zijn.
- Aanbevelingen zijn het herijken van de beleidstheorie, duidelijker te zijn over het doel van inspectiebezoeken en onderzoekskaders, de toezichtambities realistisch te houden en toezicht af te stemmen op daar waar dat de meeste toegevoegde waarde kan bieden.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

Onderzoeks-
kader
2021

[Lees meer.](#)

2022

Onderwijsraad
2022 Essentie van extern toezicht

- Advies over hoe extern toezicht de kwaliteit van onderwijs het beste kan borgen.
- Het advies is om de beoordelende taak prioriteit te geven en om dat vast te leggen in de wet, inclusief het vaker uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken.

[Lees meer over dit advies.](#)

Oberon
2022 Evaluatie Initiatiefwet Bisschop c.s.

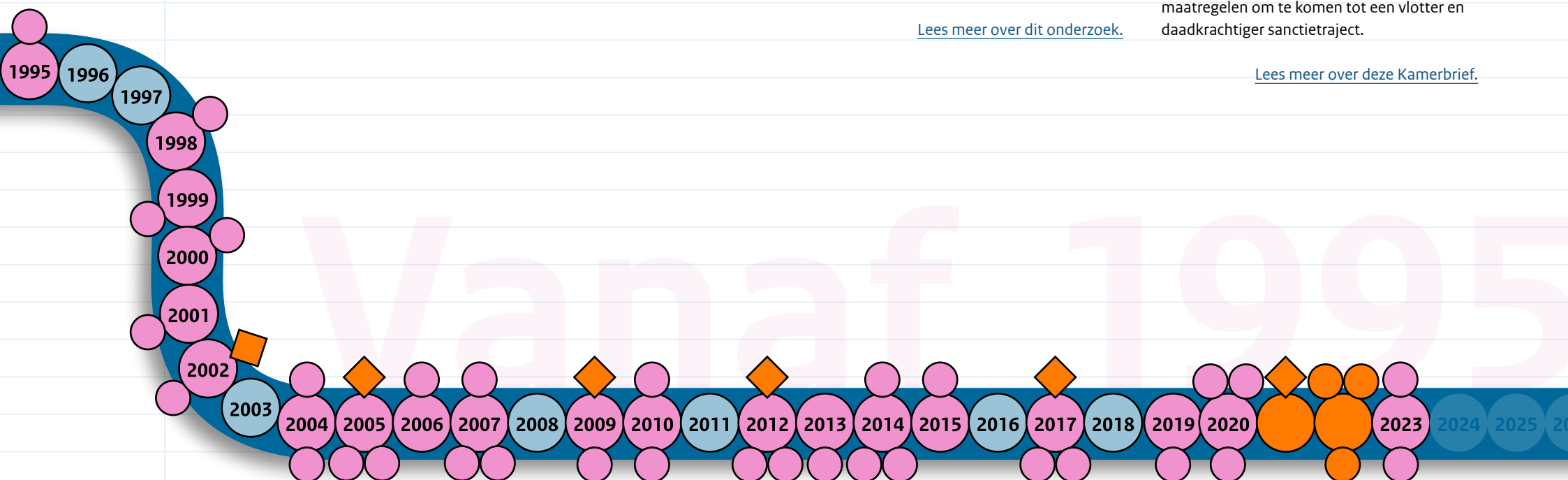
- Onderzoek naar hoe de wijzigingen in de Wet op het onderwijstoezicht invloed hebben gehad op de toezichtpraktijk.
- In het onderzoek wordt onder meer geconcludeerd dat in lijn met de wet er sprake is van onderscheid tussen de controlerende en stimulerende taak, waarbij het schoolplan gebruikt wordt in het kader van de stimulerende taak.

[Lees meer over dit onderzoek.](#)

Kamerbrief minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs
2022 Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit

- Kamerbrief met plannen voor het toezicht in het funderend onderwijs en de onderwijskwaliteit.
- Plannen gericht op de noodzaak om vanuit de overheid duidelijke eisen te stellen aan het onderwijs, manieren om meer zicht te krijgen op het onderwijs in de klas, het instellen van een beroepsprofiel voor bestuurders en maatregelen om te komen tot een vlotter en daadkrachtiger sanctietraject.

[Lees meer over deze Kamerbrief.](#)

2023

Motie-Van Meenen

2023 Afschaffen predicaat
Excellente scholen

- Aangenomen motie die oproept om het predicaat Excellente scholen en de waardering Goed af te schaffen. Per 1 augustus 2023 zijn deze op schoolniveau afgeschaft.
- Waardering Goed binnen de standaarden en bij besturen wijzigt niet.
- Voor het middelbaar beroepsonderwijs blijft de waardering Goed op opleidings- en instellingsniveau in het onderzoekskader.

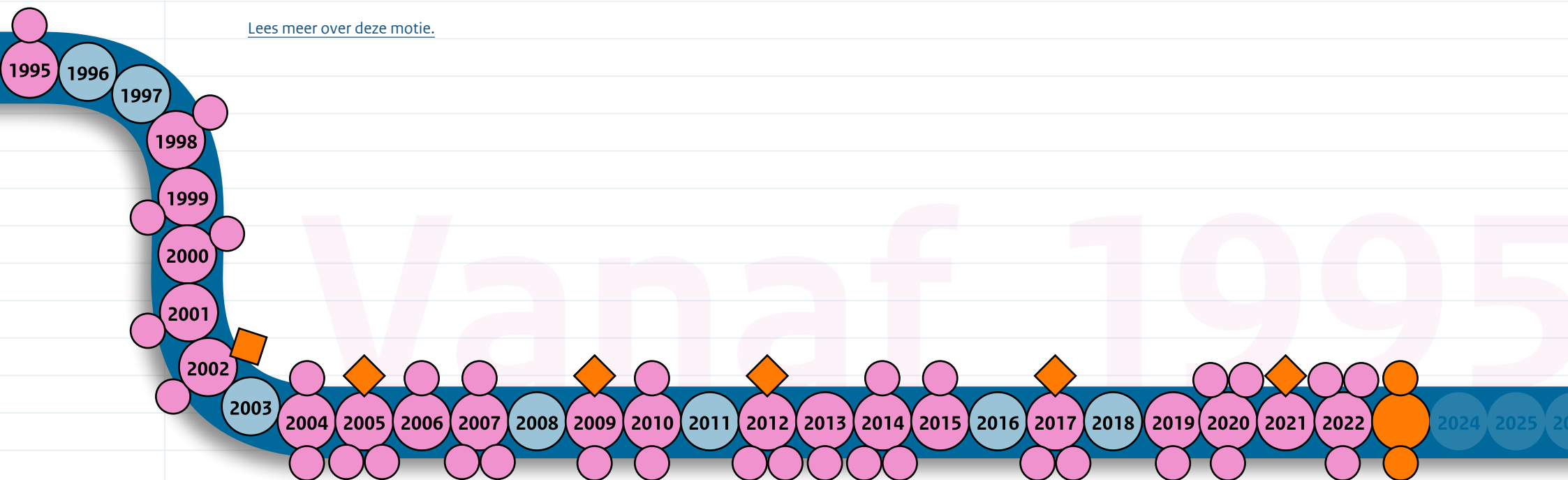
[Lees meer over deze motie.](#)

Kabinet-Rutte IV

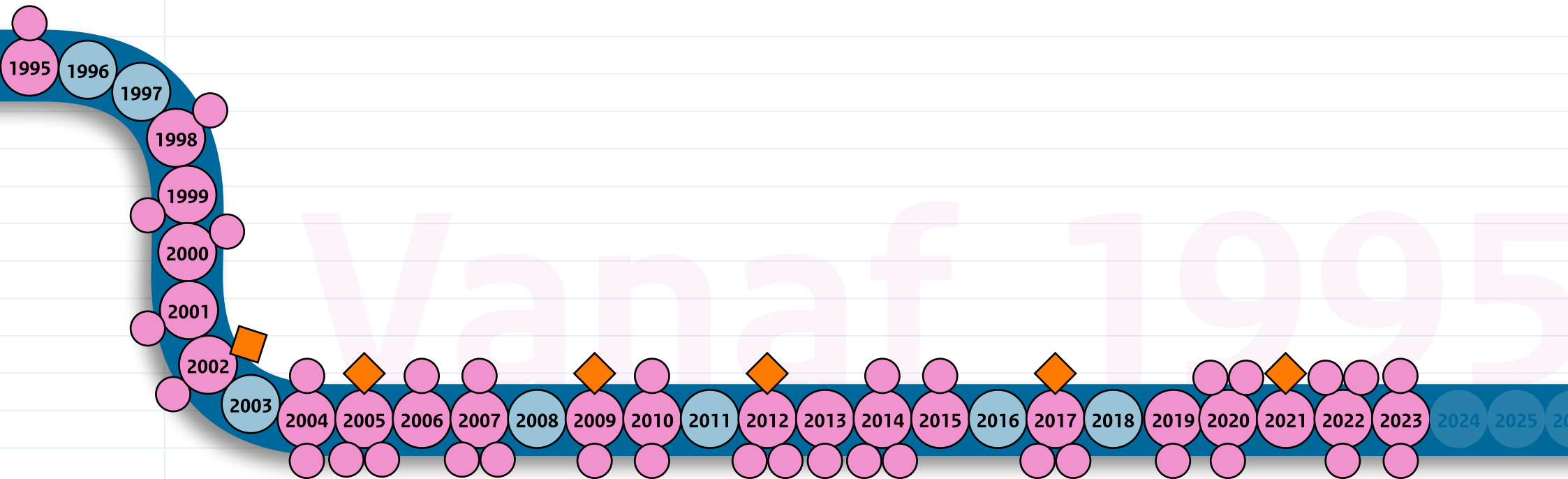
2023 Wetsvoorstel Wet op
de rijksinspecties

- Afgesproken in het coalitieakkoord van 2021 en voorzien voor 2024.
- Gericht op de wettelijke verankering van de waarborgen voor de onafhankelijke taakuitoefening en werkwijze van de rijksinspecties.

[Lees meer over dit wetsvoorstel.](#)

Extra informatie

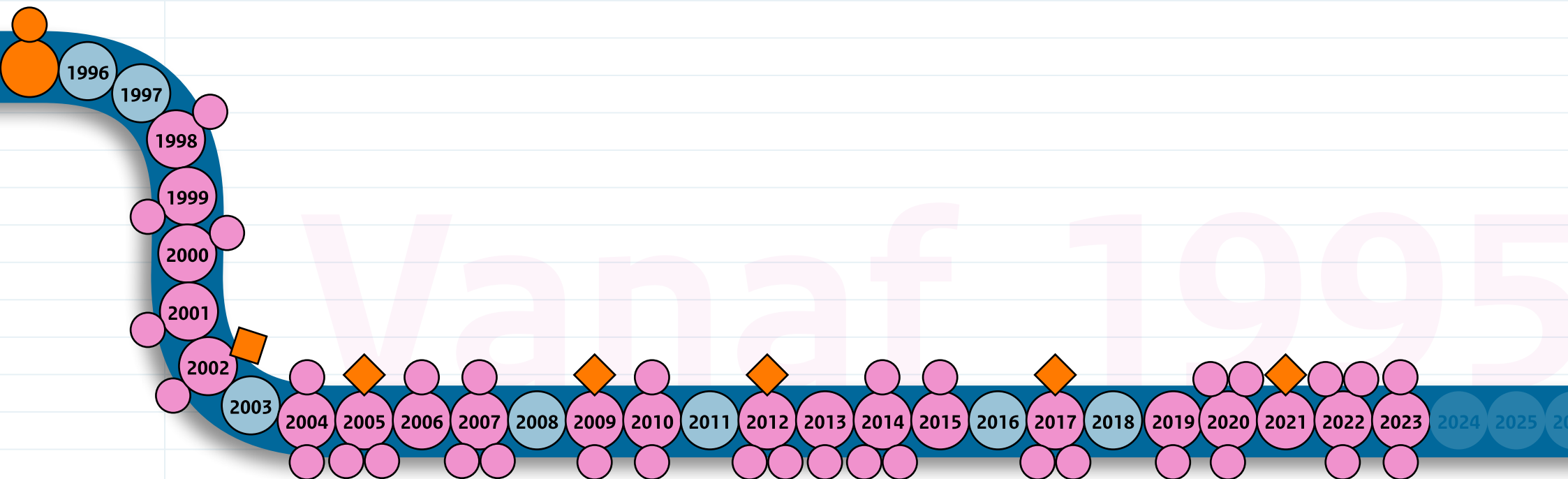
1995

Kabinet-Kok I

Wet educatie en beroepsonderwijs

In 1995 vond de herziening van de bestaande wetgeving op het terrein van het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie plaats. Er werd een samenhangend wettelijk kader neergelegd in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). De wet had tot doel om de structuur en kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie te verbeteren en te moderniseren. De wet richt zich op de totstandkoming van een landelijke kwalificatiestructuur voor het beroepsonderwijs, de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de verbetering van de afstemming tussen beroepsonderwijs en educatie.

Een van de centrale doelstellingen van de WEB is het versterken van de kwaliteit van het onderwijs. De instellingen zijn verantwoordelijk voor de realisatie van deze kwaliteit. Het toezicht daarop is opgedragen aan de Inspectie van het Onderwijs, die hiervoor toezicht houdt op de wijze waarop de bekostigde en niet-bekostigde mbo-instellingen hun interne en externe kwaliteitsbewakingssysteem vormgeven. Ten behoeve van het kwaliteits-toezicht heeft de inspectie de opdracht om op de hoogte te blijven van de staat van de educatie en het beroepsonderwijs. En om toe te zien op de naleving van de daarvoor geldende voorschriften. Hiervoor voert ze overleg met het bevoegd gezag en het personeel van de instellingen.

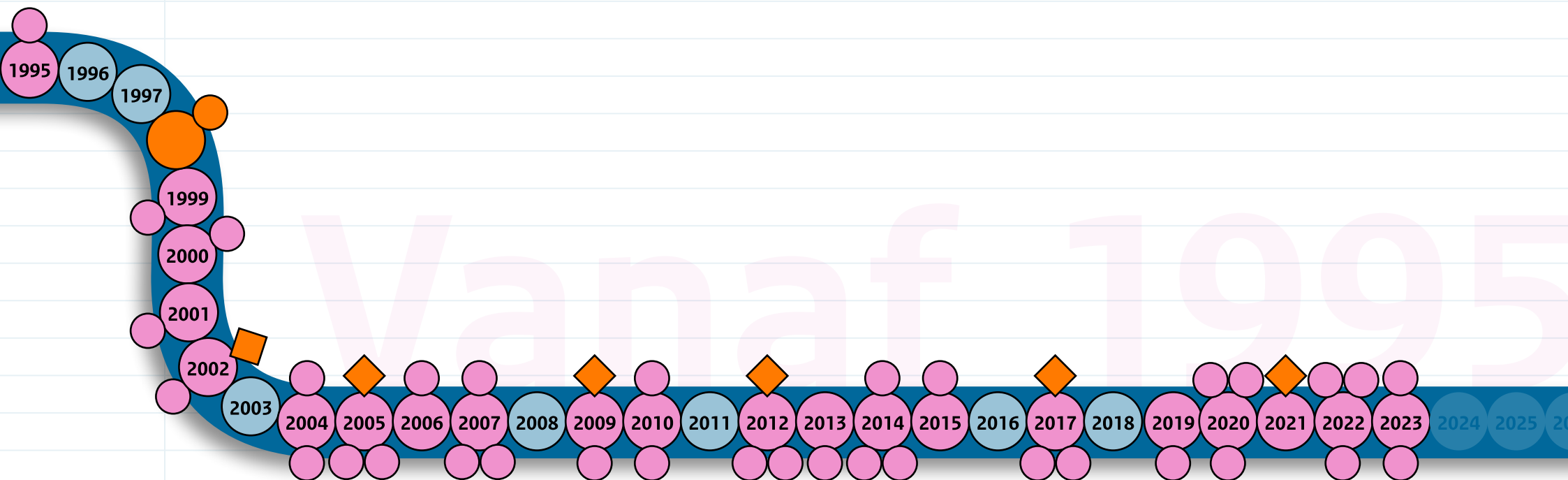
1998

Kabinet-Kok I
Kwaliteitswet

Eind vorige eeuw werd het onderwijs vanuit het ministerie van OCW centraal aangestuurd aan de hand van een groot aantal richtlijnen voor de inrichting en uitvoering van het onderwijs. Besturen waren vooral formeel noodzakelijke entiteiten met geringe ruimte voor eigen beleid op het gebied van onderwijs.

Als gevolg van de decentralisatie, nam eind jaren 90 zowel de autonomie als de verantwoordelijkheid van besturen aanzienlijk toe. In de zogenoemde Kwaliteitswet uit 1998 kreeg dit een wettelijke grondslag. In die wet worden in de verschillende onderwijswetten het schoolplan, de schoolgids en de klachtenregeling geïntroduceerd.

In de memorie van toelichting van de Kwaliteitswet staat expliciet dat de voorgeschreven documenten ertoe dienen '...het bevoegd gezag en daarmee uiteraard ook de schoolleiding aan te zetten tot een planmatige aanpak van eigen kwaliteitsbeleid en tot het afleggen van verantwoording over bereikte resultaten aan ouders en andere belanghebbenden. [...] De instrumenten en procedures die het bevoegd gezag voor zijn kwaliteitsbeleid kiest, zijn de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag wordt nu verplicht deze keuzes zichtbaar te maken in het schoolplan en de schoolgids. Daarmee laat het bevoegd gezag zien welke invulling het geeft aan de plicht zorg te dragen voor kwaliteit.'

1999

Nota ministerie van OCW

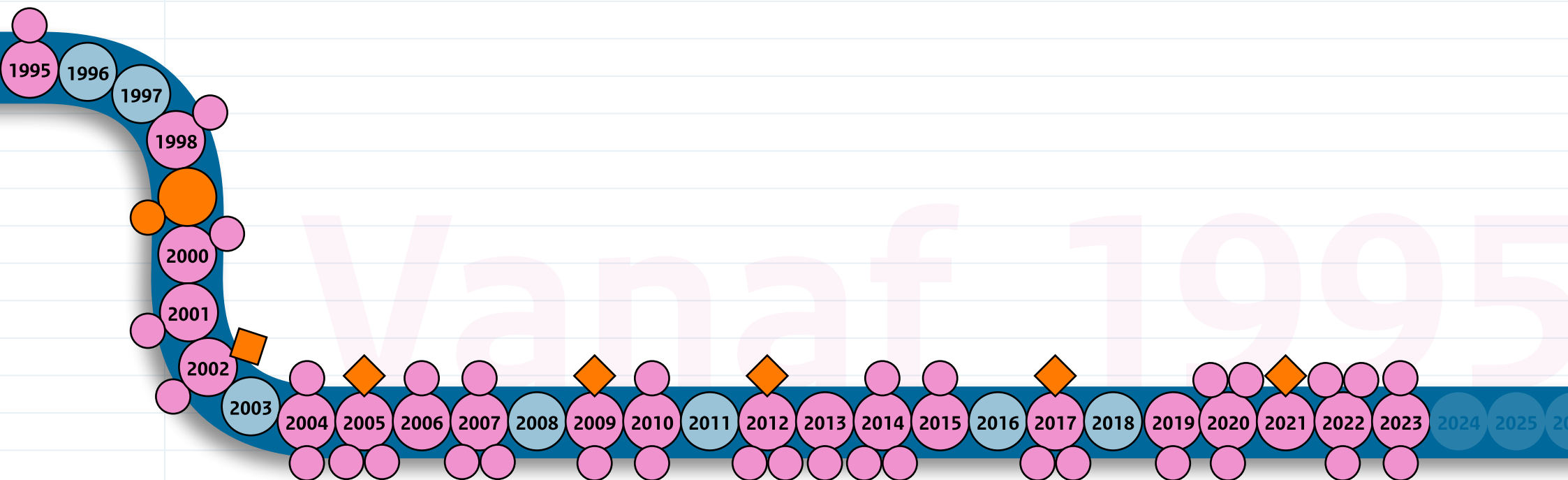
Variëteit en Waarborg

Door de afname van het aantal richtlijnen voor de inrichting en uitvoering van het onderwijs, werd het toezicht op deze richtlijnen door de Inspectie van het Onderwijs steeds minder arbeidsintensief. Toch kon men niet zonder meer aannemen dat scholen die aan de wettelijke vereisten voldeden, automatisch de juiste kwaliteit leverden.

In het regeerakkoord van augustus 1998 van het kabinet-Kok II werd hier het volgende over afgesproken: 'In de afgelopen periode is de autonomie van scholen en onderwijsinstellingen vergroot. Dit ging gepaard met afnemende regelgevende bemoeienis van de rijksoverheid. Autonomievergroting en deregulering zullen worden voortgezet. Tegenover die grotere vrijheid en minder regels zal in toenemende mate de kwaliteit van het onderwijs worden getoetst en bewaakt. [...] De publieke verantwoording over de kwaliteit van het onderwijs zal worden versterkt. De school zal zich tegenover ouders en

overheid moeten verantwoorden over de met de beschikbare middelen bereikte resultaten. Hiermee samenhangend zal de rol van de inspectie worden versterkt ter wille van een onafhankelijk oordeel.'

In de daaropvolgende nota Variëteit en Waarborg werd een en ander verder uitgewerkt. Het wordt duidelijk dat de verschillen tussen scholen een uitgesproken wens waren: variëteit was 'intrinsiek goed en gewild' omdat het de keuzemogelijkheden van burgers verruimt. Toenemende verschillen tussen scholen vroegen echter wel om bewaking van de ondergrens: de waarborgkant. De nota beschrijft de functies van het toezicht op het onderwijs, de voorwaarden waaraan het moet voldoen en deed voorstellen voor de inrichting ervan. Hiermee was de nota de opmaat voor de Wet op het onderwijstoezicht.

2000-2002

Ministerie van OCW

Van wetsontwerp naar Wet op het onderwijstoezicht

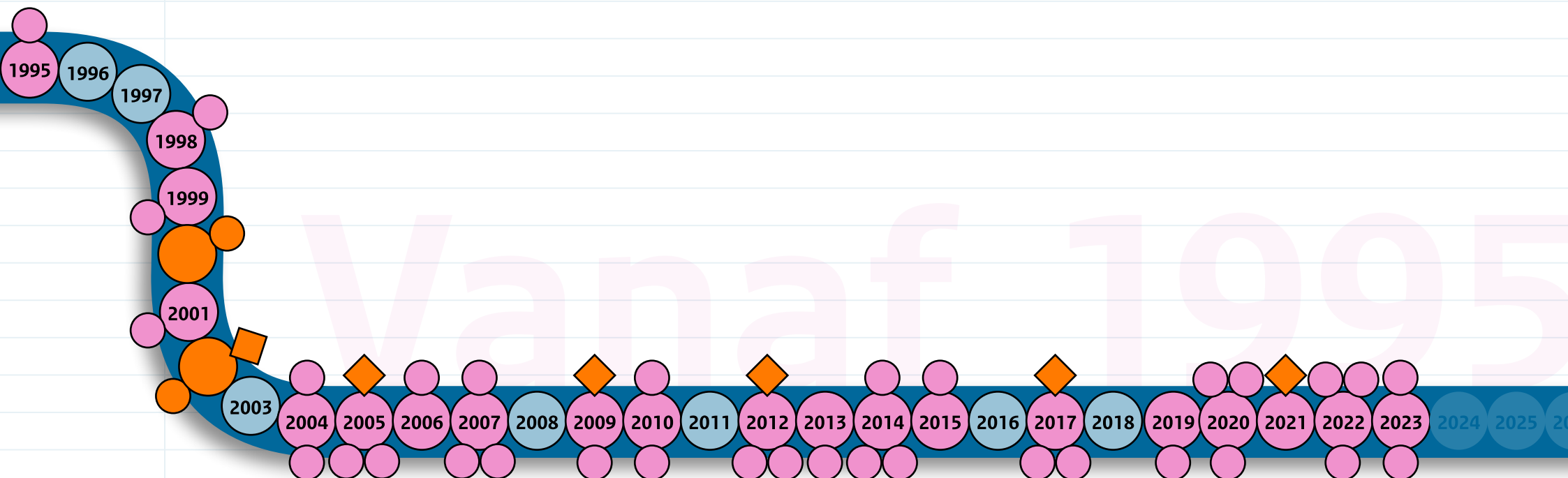
Over het gedachtegoed dat in de nota Variëteit en Waarborg werd gepresenteerd, is een heftige strijd gevoerd met de Onderwijsraad en de Raad van State. De strijd spitste zich toe op de vraag in hoeverre de nieuw voorgestelde werkwijze voor de Inspectie van het Onderwijs verenigbaar was met de vrijheid van onderwijs uit artikel 23 van de Grondwet. — De strijd is beslecht door de toevoeging van het stimulerend toezicht, als aanvulling op het nalevings-toezicht op de deugdelijkheidseisen. Het stimulerend toezicht richt zich op de kwaliteitsaspecten van individuele scholen. Stimulerend toezicht had de inspectie altijd al uitgeoefend; het was nooit als strijdig beschouwd met de vrijheid van onderwijs.

In september 2000 werd het wetsontwerp voor de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) ingediend. Na het doorvoeren van enkele wijzigingen werd de wet 2 jaar later van kracht.

In de memorie van toelichting van de WOT werd uitgebreid aandacht besteed aan het proportionaliteitsbeginsel, dat betrekking heeft op 3 punten:

- De frequentie van de periodieke kwaliteitsonderzoeken. De inspectie zal zich vooral inzetten voor instellingen die dat ook nodig hebben.
- De intensiteit van het kwaliteitsonderzoek. De inspectie zal volstaan met een globaal onderzoek, zolang zij geen aanwijzingen krijgt dat er sprake is van tekortkomingen.
- De wijze van gegevensverzameling. Als de instelling zelf regelmatig de kwaliteit evalueert, zal de inspectie eigen onderzoek nalaten.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de WOT was de openbaarmaking van het inspectieoordeel. In de memorie van toelichting werd gesteld dat dit aansloot bij de publieke verantwoording over de kwaliteit van het onderwijs, als aanvulling op de vergroting van de autonomie van de instellingen.

2001

Kabinet-Kok II

Kaderstellende visie op toezicht

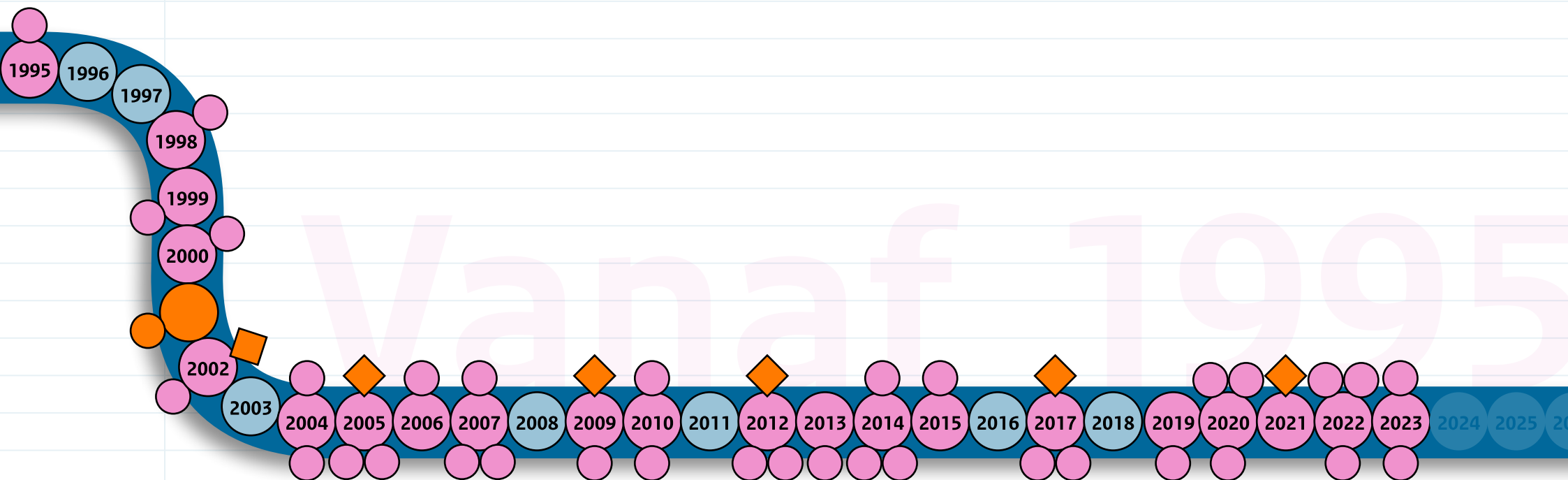
In juni 2001 presenteerde het kabinet-Kok II de eerste Kaderstellende visie op toezicht. De visie gaf de kaders voor de positionering en inrichting van het toezicht op rijksniveau. Toezicht werd gedefinieerd als het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen, het zich daarna vormen van een oordeel daarover en het eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren.

Bovendien werd gesteld dat toezicht onafhankelijk, transparant en professioneel moet zijn:

- Onafhankelijk: toezichthouders opereren weliswaar onder ministeriële verantwoordelijkheid, maar dienen hun werk onafhankelijk uit te kunnen voeren.

- Transparant: toezichthouders maken nut en noodzaak inzichtelijk, evenals de wijze waarop de onafhankelijkheid is gewaarborgd, de keuzes, de bevindingen en de resultaten van het toezicht.
- Professioneel: toezichthouders geven blijk van een hoge graad van professionaliteit.

Wat de Inspectie van het Onderwijs betreft, waren de eerste 2 kenmerken vastgelegd in de Wet op het onderwijstoezicht die in 2002 van kracht werd. De (verdere) professionalisering uitte zich in het systematisch beoordelen van individuele scholen, wat steeds belangrijker werd gezien de toenemende nadruk op het openbaar maken van de inspectierapporten.

2002-2005

Inspectie van het Onderwijs

Toezichtkaders 2002 en de wijzigingen in 2005

In artikel 12 van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) die in 2002 van kracht werd, was bepaald dat de werkwijze van de Inspectie van het Onderwijs in toezichtkaders werd vastgelegd. Het doel van de kaders was om de eenheid van handelen van inspecteurs te bevorderen. Tevens zorgden de kaders ervoor dat het handelen van de inspectie transparant werd voor scholen. Hierdoor kon de inspectie worden aangesproken op zowel de inhoud als de uitvoering van haar werk.

- Als werd vastgesteld dat de kwaliteit van het onderwijs tekortschoot, werd een school gekwalificeerd als Onvoldoende of Slecht. Na uiterlijk 2 jaar vond een onderzoek naar kwaliteitsverbetering (OKV) plaats, dat inhoudelijk vergelijkbaar was met het PKO.
- Om bij alle scholen de vinger aan de pols te houden, bestond het jaarlijks onderzoek (JO). Hierbij keek de inspectie naar de normindicatoren van de kwaliteitsaspecten Kwaliteitszorg en Opbrengsten.

Elke sector heeft zijn eigen toezichtkader. De toezichtkaders bestaan uit een waarderingskader en de beschrijving van de werkwijze. In het waarderingskader beschrijft de inspectie wat in redelijkheid van scholen mag worden verwacht. De centrale vraag bij het toezicht was: hoe is de kwaliteit van het onderwijs op de school? In het waarderingskader voor primair onderwijs worden bijvoorbeeld 8 kwaliteitsaspecten uitgewerkt. De aspecten waren gebaseerd op de aspecten van kwaliteit die in de WOT zijn vastgelegd. De kwaliteitsaspecten waren geordend in 3 domeinen: 1. Zorg voor kwaliteit, 2. Onderwijs en leren, en 3. Opbrengsten.

In de toezichtkaders van 2005 werden de opgedane ervaringen van de kaders van 2002 verwerkt en kwam er meer ruimte voor variëteit en maatwerk. De opvallendste wijzigingen voor primair onderwijs waren als volgt:

1. Uit het waarderingskader van 2002 is een selectie gemaakt voor het zogenoemde kernkader. Het kernkader bestond uit een vaste basisset van 27 kernindicatoren, waarvan 10 normindicatoren, en de 7 indicatoren van kwaliteitszorg. De basisset werd onderzocht in het PKO, dat eens in de 4 jaar op elke school plaatsvond. Uitbreiding van te onderzoeken indicatoren was mogelijk, als de school of de inspectie behoefte had aan verbreding of verdieping.
2. Het jaarlijks onderzoek in de eerste 2 jaar na een PKO werd vervangen door een bureau-JO.
3. De termen Zwak en Zeer zwakke school werden geïntroduceerd, ter vervanging voor Onvoldoende of Slecht.
4. De introductie van de risicoprofielen: op basis daarvan werd bepaald of het nodig was versneld naar een school te gaan. Daarnaast werd er gebruik gemaakt van de zelfevaluatie van een school, mits aanwezig.

Elk kwaliteitsaspect werd beoordeeld aan de hand van meerdere (kern) indicatoren. Per indicator werd tijdens het toezicht beoordeeld in welke mate de feitelijke situatie bijdroeg aan het kwaliteitsaspect: in hoge mate, voldoende, onvoldoende, of nauwelijks tot niet. Uiteindelijk werden op basis van beslisregels de kwaliteitsaspecten, evenals de domeinen en de centrale vraag, beoordeeld als Goed, Voldoende, Onvoldoende, of Slecht.

Het toezicht werd in de praktijk als volgt uitgevoerd:

- De kern van het toezicht was het vierjaarlijkse periodiek kwaliteitsonderzoek (PKO), een schoolonderzoek aan de hand van het complete waarderingskader. Als de inspectie de indruk kreeg dat de kwaliteit tekortschoot, vond een nader onderzoek plaats naar mogelijke oorzaken en achtergronden.

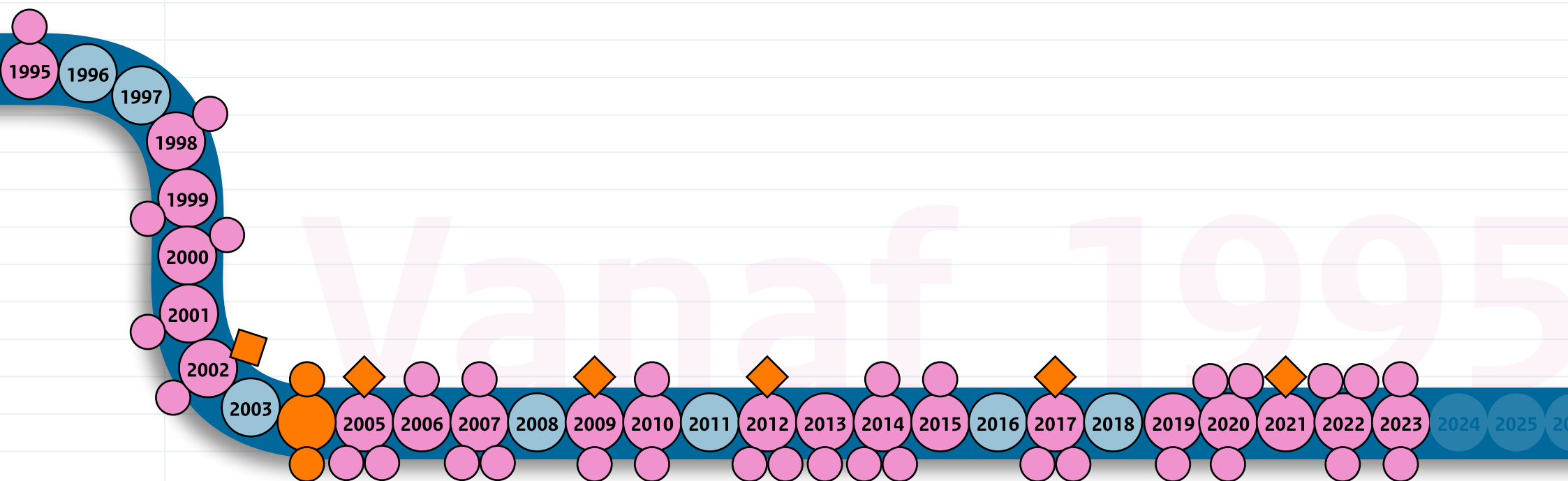
2004 Ministerie van OCW

Invoering nieuwe examensystematiek in het beroepsonderwijs

Per 1 augustus 2004 is in het beroepsonderwijs een nieuwe examen-systematiek ingevoerd, omdat de bestaande systematiek onvoldoende waarborg bood voor examenkwaliteit en geen transparant beeld gaf. De oude systematiek was ook gecompliceerd en ondoelmatig. Onder de nieuwe systematiek blijft de instelling verantwoordelijk voor de examinering van de aangeboden beroepsopleidingen, tenzij deze taak is uitbesteed.

De kwaliteitseisen waaraan examens moeten voldoen, werden vastgelegd in kwaliteitsstandaarden die betrekking hebben op de inhoud, het niveau van de examens in relatie tot de eindtermen, en de procedures rond de examens. Het niet voldoen aan deze standaarden kan ertoe leiden dat de minister van OCW het recht op examinering voor een opleiding intrekt. De Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) is hiertoe uitgebreid met bepalingen over het recht op examinering.

Het Kwaliteitscentrum Examinering (KCE), dat op 1 augustus 2002 als project is gestart en op 1 augustus 2004 een wettelijke basis kreeg, is opgericht om de kwaliteit en uniformiteit van examens te waarborgen en ondersteuning en advies te bieden aan de instellingen. Het KCE voerde bij de instellingen externe controles uit en gaf een onafhankelijk oordeel over de mate waarin de examens aan standaarden voldoen. De Inspectie van het Onderwijs hield op haar beurt toezicht op het KCE en verifieerde door eigen waarnemingen bij instellingen de bevindingen van het KCE over de examenkwaliteit.

2004

SCO-Kohnstamm Instituut

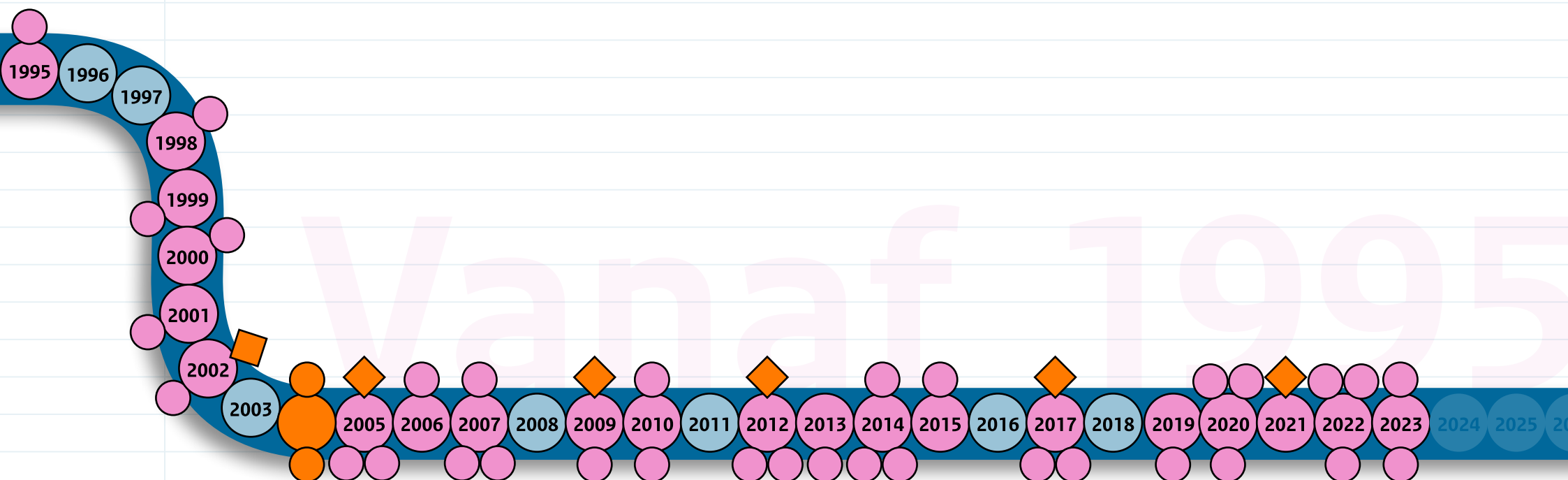
Ervaringen met het vernieuwde onderwijstoezicht

In 2004 vond, vooruitlopend op de evaluatie van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) in 2007, een onderzoek plaats dat een eerste inzicht moest bieden in de realisatie van de wet. In het onderzoek worden nog geen definitieve uitspraken gedaan, het ging om de eerste ervaringen van scholen en instellingen:

- Het werd duidelijk dat het proportionaliteitsbeginsel door het onderwijsveld breed werd onderschreven, maar dat de toepassing nog het nodige te wensen overliet. De Inspectie van het Onderwijs ging nog sterk gestandaardiseerd te werk, waardoor een inspectieonderzoek als vrij belastend werd ervaren.
- Over de stimulerende functie waren de scholen redelijk tevreden. Het onderwijsveld onderschreef de gedachte van de WOT dat kwaliteit bevorderen en bewaken goed samen kan gaan. Externe deskundigen riepen wel de principiële vraag op of stimuleren wel tot het takenpakket van de inspectie kan of mag behoren.

- Met de inhoud van de toezichtkaders hadden de meeste scholen weinig moeite. Over het algemeen vond men het 'de goede indicatoren' voor de onderwijskwaliteit. Er was echter behoefte aan meer duidelijkheid over de beoordelingswijze, inclusief de verschillende niveaus (domeinen, kwaliteitsaspecten en indicatoren), en over de toepassing van de beslisregels.

In het onderzoek werd gesteld dat op een aantal punten verdere verbeteringen wenselijk waren. Aangegeven werd ook dat de inspectie op onderdelen daar al mee bezig was, omdat ze zelf ook al had geconstateerd dat de nieuwe werkwijze hier en daar nog problemen opleverde. Zo zijn naar aanleiding van deze tussenevaluatie de toezichtkaders aangepast. De Toezichtkaders 2005 waren een herziening met een aantal kernindicatoren.

2005

Kamerbrief minister van OCW

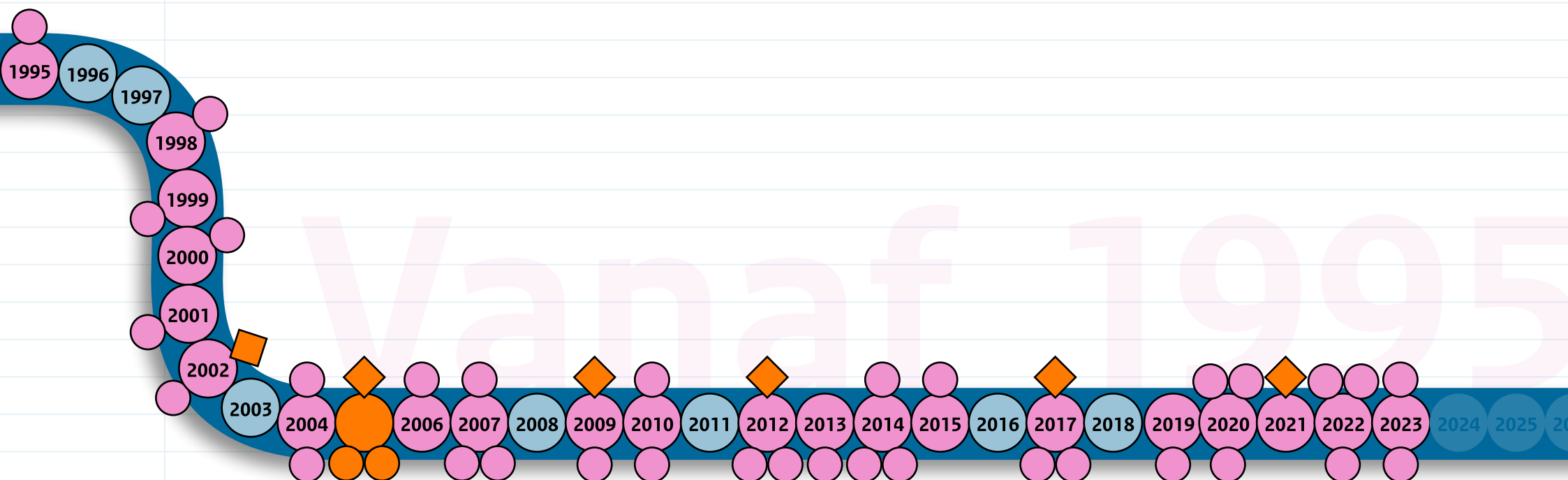
Governance: ruimte geven, verantwoording vragen en van elkaar leren

In juli 2005 werd de visie op de bestuurlijke verhoudingen in het onderwijs gepubliceerd in een notitie die al snel de Governance-brief werd genoemd. In overeenstemming met het regeringsbeleid wilde de minister van OCW de overheid ook in het onderwijs terughoudender laten zijn in haar optreden en verantwoordelijkheden. In de Governance-brief worden 2 principes uitgewerkt:

- Meer ruimte voor eigen verantwoordelijkheid via deregulering en het terugdringen van de administratieve lasten.
- Heldere kaders: richting geven en grenzen stellen via wettelijke kaders voor bekostiging, waar kwaliteitseisen en toezicht een onderdeel van zijn.

Over het onderwijstoezicht wordt gesteld dat er een goede balans moest komen tussen het interne toezicht en de horizontale verantwoording van de onderwijsinstellingen via het externe verticale toezicht.

In november 2005, 3 maanden na de Governance-brief, bracht de Inspectie van het Onderwijs de notitie De WOT in het licht van governance uit. In deze notitie werden 3 pijlers van toezicht benoemd: (a) horizontale verantwoording en governance bij de instellingen, (b) sober en selectief toezicht: risicosturing bij de inspectie en (c) de beoordelingssystematiek.

2005

Kabinet-Balkenende II

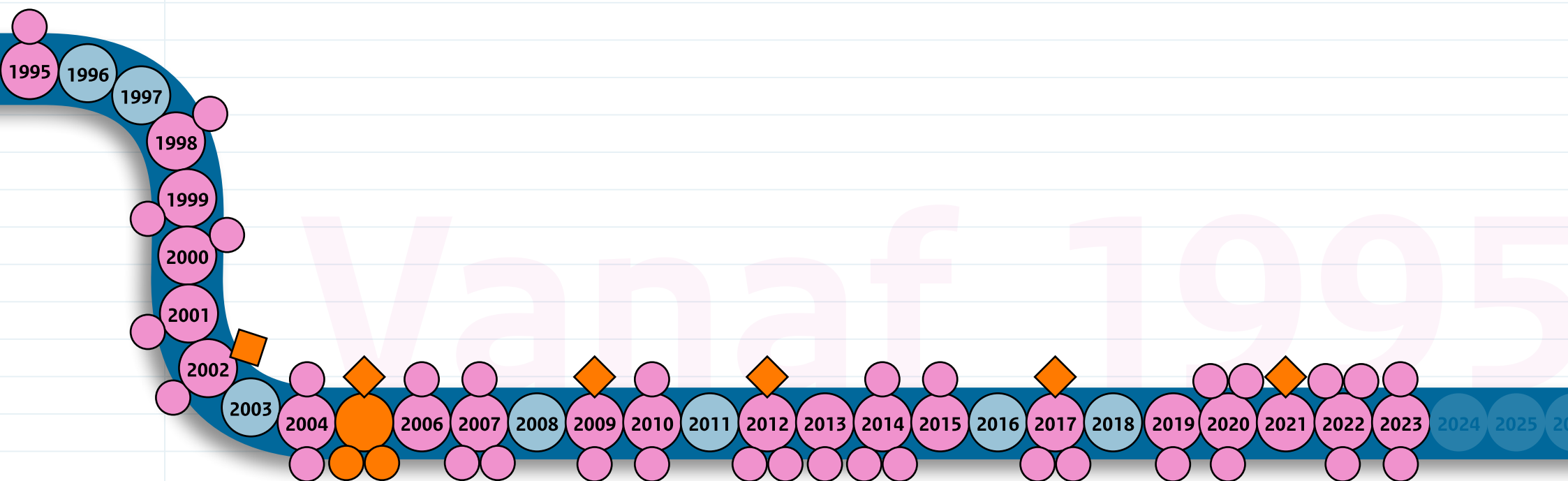
Minder last, meer effect. Zes principes van goed toezicht

Het kabinet-Balkenende II publiceerde in november 2005 de tweede Kaderstellende visie op toezicht. De nadruk kwam te liggen op efficiënt toezicht en minder toezichtlast.

Aan de 3 kenmerken van de eerste visie worden 3 nieuwe toegevoegd:

- Selectief: toezicht moet terughoudend zijn en zich primair richten op onderwerpen die ertoe doen of waar het risico het grootst is.
- Slagvaardig: de toezichthouder moet in staat zijn hard op te treden als dat nodig is.
- Samenwerkend: om de toezichtlast van bedrijven en instellingen te beperken moeten toezichthouders in de verschillende domeinen zoveel mogelijk samenwerken.

Selectiviteit was in principe al in de Wet op het onderwijstoezicht opgenomen, maar nog niet tot ontwikkeling gebracht. Met slagvaardigheid was nog geen begin gemaakt. Vanaf 2006 waren er wat betreft samenwerking 2 bewegingen, als eerste de samenwerking van de Inspectie van het Onderwijs met andere inspecties bij het tweedelijns toezicht bij de kinderopvang en als tweede de samenwerking tussen toezichthouders binnen het ministerie van OCW.

2006

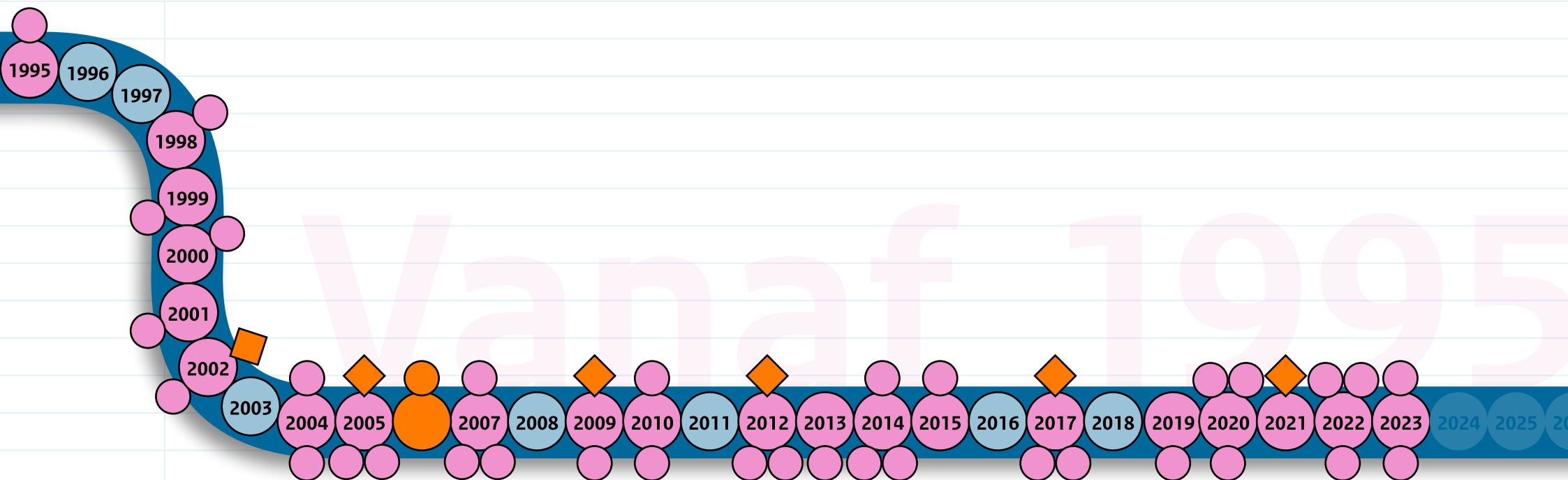
Nota ministerie van OCW

Toezicht in vertrouwen en vertrouwen in toezicht

Een jaar na het uitkomen van de herziene Kaderstellende visie op toezicht, volgde in september 2006 in de nota Toezicht in vertrouwen en vertrouwen in toezicht, de OCW-specifieke uitwerking van de 6 principes van goed toezicht. De nota bevat de schets van de visie op het overheidstoezicht van OCW in de periode 2007–2011. Door de eigen invulling van de principes wilde het ministerie van OCW bijdragen aan een substantiële vermindering van toezichtlasten.

Voortbouwend op de principes van de Governance-brief is de kern van de nota de positionering van toezicht: 'Toezicht heeft een functie in die kwaliteitsborging. Het wordt minder intensief uitgeoefend naarmate er meer andere mechanismen zijn die de kwaliteit borgen, en er meer aanwijzingen zijn dat de sector vertrouwen verdient.' Het uitgangspunt is toezicht op maat, waarbij risicosturing aansluit bij zelfregulering, en de vorm ervan past bij de gevraagde borging.

Al in 2004 was hiertoe gestart met het opzetten van het project Geïntegreerd Toezicht om toezichtfuncties van de Inspectie van het Onderwijs, de Auditdienst (AD) en de Centrale Financiën Instellingen (CFI) te bundelen. De eerste 2 jaar was vooral een leer- en ontwikkelfase. Vanaf 2007 moest, zo stond in de nota, het geïntegreerde toezicht geheel operationeel zijn. Daarbij zou het toezicht worden uitgevoerd vanuit de principes van 'single information' en 'single audit'. En er werd gewerkt met 1 gezamenlijk risicoprofiel.

2007

Nota Inspectie van het Onderwijs

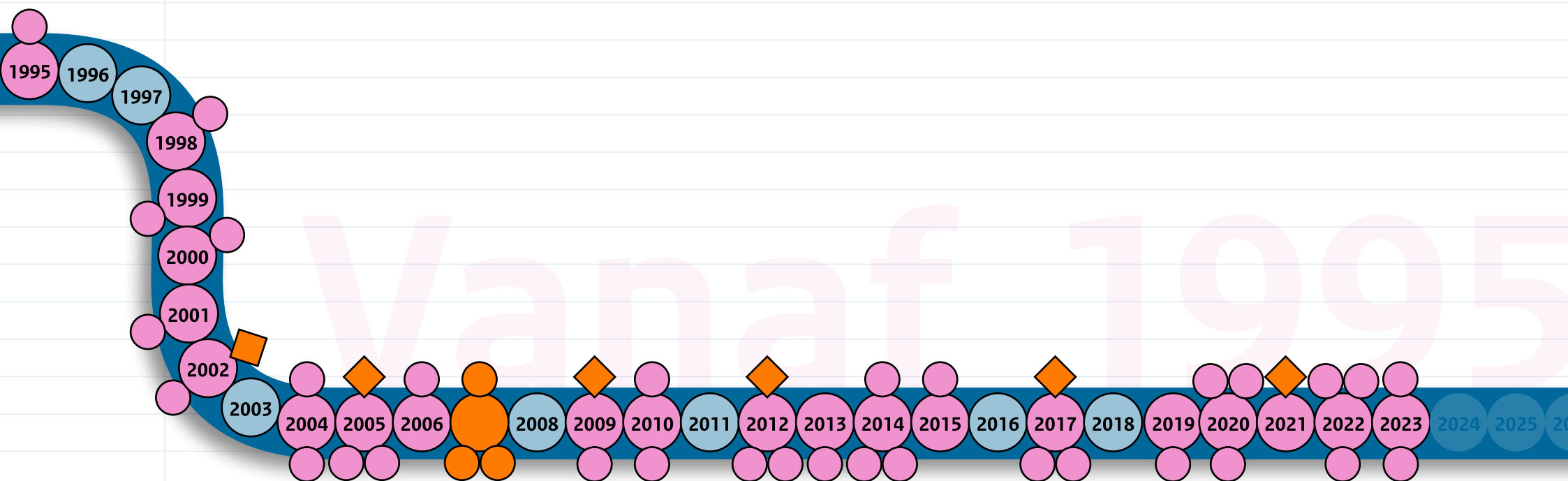
De WOT verwerkelijkt, nieuw toezicht voor de toekomst

Begin 2007 raakte de Inspectie van het Onderwijs ervan doordrongen dat er weinig voortgang zat in het proces van geïntegreerd toezicht; er waren in totaal 180 pilots uitgevoerd. De inspectie publiceerde in maart 2007 een startdocument: De WOT verwerkelijkt, nieuw toezicht voor de toekomst, met een fundamentele doordenking van de risicogerichte toezichtsystematiek.

Het document was de aftrap voor het risicogerichte toezicht, gericht op het detecteren van juist die instellingen waar mogelijkerwijs sprake is van onvoldoende onderwijskwaliteit en/of met financiële risico's. Vanaf het schooljaar 2007-2008 is het risicogerichte toezicht werkende weg ingevoerd. In de Toezichtkaders 2009 werd uiteindelijk het een en ander vastgelegd.

De inspectie keek in de risicoanalyse naar 3 bronnen: opbrengsten, signalen en jaarstukken. Uit elk van deze bronnen kan naar voren komen dat de school mogelijk een risico loopt. De analyse is geen beoordeling van scholen, beoordeling vond pas plaats na onderzoek door inspecteurs.

De uitkomst van een onderzoek werd vastgesteld in een toezichtarrangement: 'In zo'n arrangement legt de inspectie vast wat haar oordeel is over de kwaliteit van het onderwijs en de naleving, hoe het toezicht in de nabije toekomst zal worden uitgeoefend en op welke tijdstippen. [...] Overigens kan er ook een arrangement voor het bestuur zijn, maar dat beperkt zich tot financiën. Het arrangement vormt ook het communicatiemiddel met het publiek over de kwaliteit van het onderwijs bij de instellingen van een bestuur. Er blijkt immers uit, welke interventies de inspectie om welke reden nodig acht voor de borging van de kwaliteit en de naleving bij die instellingen.'

2007

EIM/RvB/IOO

Evaluatie Wet op het onderwijstoezicht

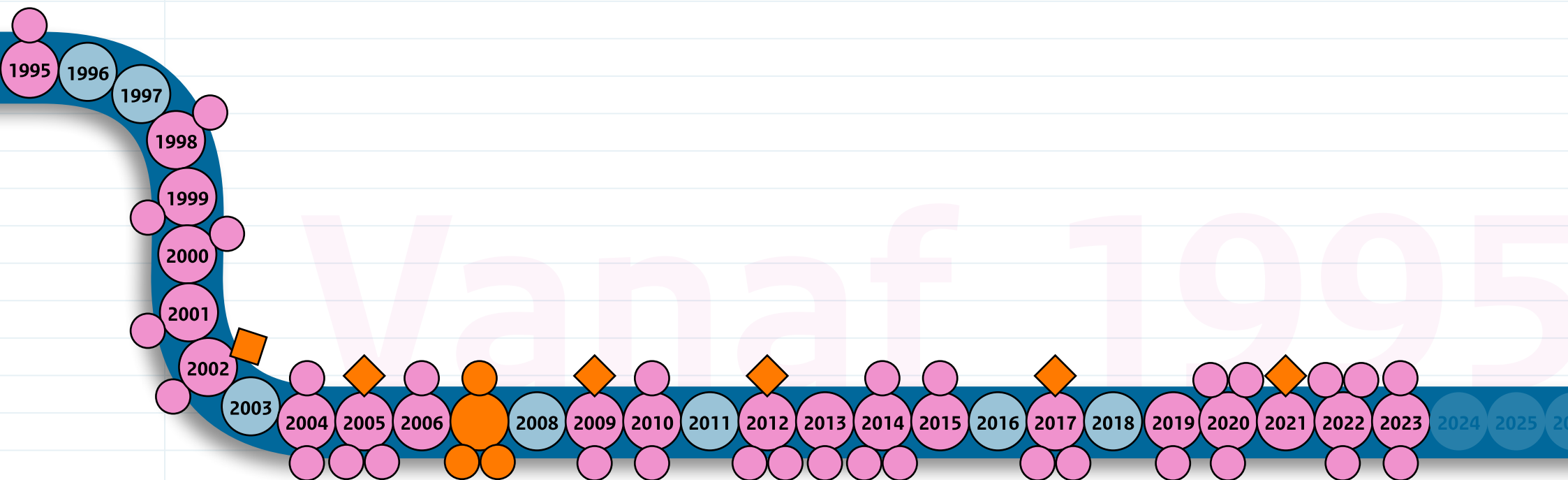
De Evaluatie van de Wet op het onderwijstoezicht verscheen in juni 2007. Het bestond uit 4 onderdelen: 1. een wetsevaluatie, 2. de doeltreffendheid en effecten van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) in de praktijk, 3. het functioneren van de Inspectie van het Onderwijs, en 4. de toekomst.

De evaluatie omvatte deskresearch, 60 diepte-interviews, 4 rondetafel-gesprekken en een enquête onder schoolleiders in het primair en voortgezet onderwijs. Uiteindelijk werden in de rapportage 14 conclusies getrokken en 9 aanbevelingen gedaan.

Samengevat werd gesteld dat de WOT in grote lijnen aan de verwachtingen had voldaan en dat ingrijpende wijzigingen niet nodig waren. Rond het risico-gerichte toezicht bleek uit de evaluatie dat het criterium kwaliteit beter moest

worden omschreven. Verder werd opgemerkt dat de inrichting van extern toezicht altijd in samenhang moest worden gezien met het feitelijk bestaande interne toezicht. Daarnaast ontbrak een toetsing van management en bestuur in de toezichtkaders.

De professionaliteit en de onafhankelijkheid van de inspectie waren in orde. Instellingen waren overwegend positief over de inspectie, maar ervoeren wel regelmatig een groot onderscheid tussen dat wat werd gerapporteerd in de mondelinge terugkoppeling en de formele rapportage. Het sanctierepertoire van de inspectie was volgens de evaluatie aan een upgrade toe en bestaande mogelijkheden moesten creatiever worden benut.

2007

Ministerie van OCW

Toezicht op examinering beroepsopleidingen naar Inspectie van het Onderwijs

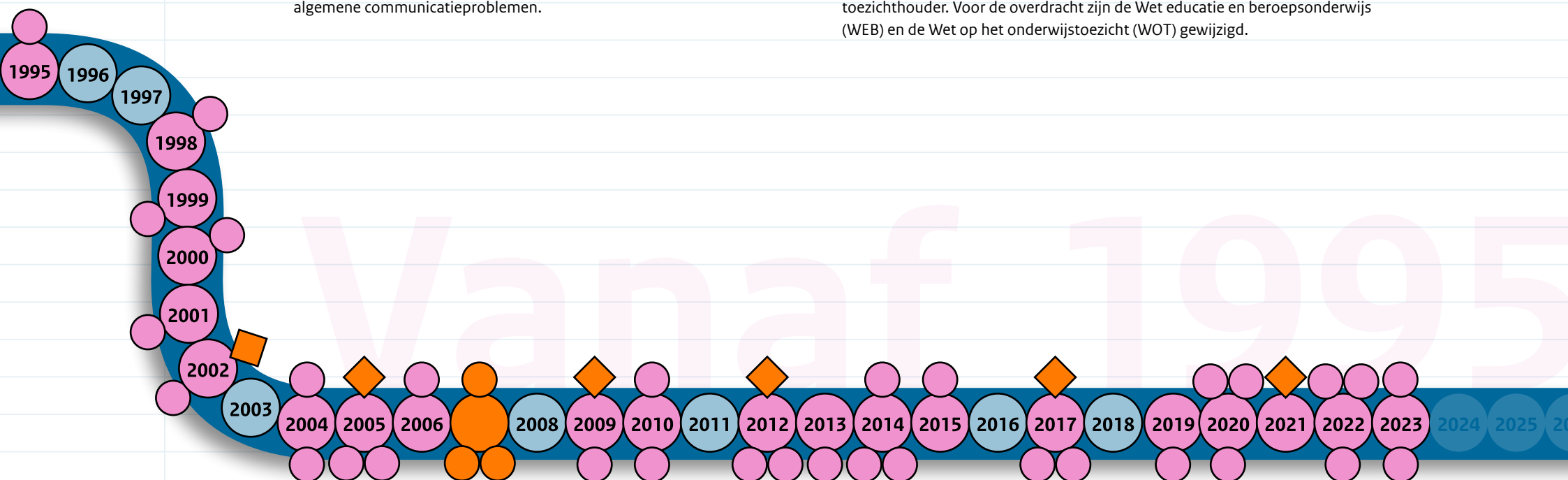
In juni 2007 heeft de Inspectie van het Onderwijs op verzoek van de staatssecretaris van OCW onderzoek verricht naar de kwaliteit van het onderzoek van het Kwaliteitscentrum Examinering (KCE). Conform de opdracht is onderzoek uitgevoerd naar de consistentie bij het toepassen van standaarden en bijbehorende normeringen alsmede de doorlooptijden, de invulling van hoor en wederhoor en van de klachtenregeling.

De inspectie komt op grond van het onderzoek tot een aantal conclusies:

1. Er is een gebrek aan consistentie in de beoordelingen van het KCE, voornamelijk door tekortkomingen in de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Dit wijst op variatie tussen verschillende beoordelaars bij het toepassen van standaarden en normeringen.
2. Er is een significant verschil tussen de geplande en werkelijke doorlooptijden van de onderzoeken. De rapporten werden met aanzienlijke vertragingen gepubliceerd. De vertragingen werden veroorzaakt door problemen bij de beoordelingen, langdurige discussies in het hoor en wederhoorproces, en algemene communicatieproblemen.

3. De procedure voor hoor en wederhoor vertoont verschillende tekortkomingen. Er is sprake van een ophoping van tijdsproblemen, en veel feitelijke onjuistheden worden niet gegrond verklaard. Meldingen die wel gegrond zijn verklaard, worden vaak niet verwerkt. Daarnaast worden de eigen zienswijzen van instellingen niet opgenomen in het proces. Deze problemen leiden tot een hoge mate van irritatie bij de betrokken instellingen.
4. Er waren relatief veel klachten over het verloop van onderzoeken. KCE beschouwde deze echter niet als formele klachten volgens de wet, maar als uitingen van ongenoegen. Daardoor werden ze niet behandeld volgens de officiële klachtenregeling.

Naar aanleiding van de conclusies van het onderzoek is de verantwoordelijkheid voor het toezicht op de kwaliteit van de examinering van beroepsopleidingen op 15 november 2007 overgedragen van het KCE aan de inspectie. Hierdoor komt er in het middelbaar beroepsonderwijs 1 onafhankelijke toezichthouder. Voor de overdracht zijn de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) en de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) gewijzigd.

2009-2012

Ministerie van OCW

Van wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht

In november 2009 werd een wetsvoorstel voor de wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht ingediend. Door een kabinetwisseling werd de wijziging feitelijk pas in 2012 van kracht, maar werd deels al op voorhand toegepast.

De wetswijziging diende 2 doelen: de vermindering van de toezichtlast voor de scholen en een vergroting van de effectiviteit van het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs. Beide doelen werden voor een belangrijk deel gerealiseerd door de risicogerichte benadering. 'In plaats van periodiek alle scholen op een uniforme manier te onderzoeken, past de inspectie een systematiek van jaarlijkse risicoanalyse toe. [...] Als de risicoanalyse vervolgens aanleiding geeft tot vermoedens van tekortschietende kwaliteit of naleving, wordt nader onderzoek uitgevoerd.' Door deze benadering is de inspectie minder tijd kwijt aan toezicht op scholen die het goed doen. De vrijkomende tijd kon volgens de memorie van toelichting worden ingezet voor een intensiever toezicht op scholen met (mogelijke) tekortkomingen en bijvoorbeeld voor themaonderzoek.

Het stimulerend toezicht verdwijnt niet: 'De inspectie blijft niet alleen bevorderen dat scholen met tekortkomingen op het gebied van kwaliteit of de naleving van wettelijke voorschriften, deze tekortkomingen opheffen, maar ook dat scholen die voldoende presteren, zich inspinnen om te blijven voldoen [...] en om zich verder te verbeteren.'

In het wetsvoorstel wordt ook geregeld dat het toezicht wordt gebaseerd op de verantwoordingsdocumenten, in het bijzonder het jaarverslag dat op bestuursniveau wordt gemaakt. Besturen konden hierdoor door de inspectie nadrukkelijker worden aangesproken op de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs op hun scholen. Hiermee was in 2008 bij het opstellen van de

richtlijnen voor de jaarverslaggeving rekening gehouden. In de richtlijn staat dat het jaarverslag, voor zover van toepassing, ten minste aandacht dient '... te besteden aan zaken met een behoorlijke personele betekenis, onderwijsprestaties, onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken, ontwikkelingen als gevolg van de interne en externe kwaliteitszorg, ontwikkelingen bij of in de relatie met verbonden partijen (waaronder samenwerkingsverbanden), governance ontwikkelingen, zaken met een politieke (overheidsprioriteiten) of maatschappelijke impact, over het gevoerde beleid gericht op beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag en de afhandeling van klachten.'

Wat betreft het geïntegreerd toezicht regelde de wetswijziging dat de afdeling Rekenschap van de Auditdienst en een deel van de Afdeling Financiën en Analyse van Centrale Financiën Instellingen, onderdeel werden van de inspectie. Per 1 september 2008 waren de bevoegdheden die de inspectie in verband met deze integratie nodig had, al gemandateerd en met de wetswijziging werd de nieuwe taak van de inspectie wettelijk geregeld: toezicht houden op de financiële rechtmatigheid van de bekostigde onderwijsinstellingen en op hun accountants.

De laatste wijziging betreft de mandatering, er is '...een grondslag opgenomen voor een algemene maatregel van bestuur, waarin wordt geregeld in welke gevallen door de minister mandaat kan worden verleend aan de inspectie voor het opleggen van bestuurlijke sancties. Tevens wordt een grondslag opgenomen voor het mandateren aan de inspectie van andere besluiten, zoals het nemen van de beslissing op bezwaar, ingediend tegen een sanctie-maatregel opgelegd door de inspectie.'

2009-2012

Inspectie van het Onderwijs

Toezichtkaders 2009 en de wijzigingen in 2012 (1/2)

De toezichtkaders van 2009 waren een actualisatie van die uit 2005 en waren gericht op een betere afstemming op de besturingsfilosofie van de overheid. De nieuwe kaders zijn door de Inspectie van het Onderwijs vanaf het schooljaar 2007-2008 werkende weg ingevoerd.

De uitgangspunten voor de geactualiseerde werkwijze waren als volgt:

1. Het toezicht kent een bestuursgerichte aanpak. Het is gericht op scholen, maar het bestuur wordt rechtstreeks aangesproken op de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs en voor de naleving op wet- en regelgeving.
2. Het toezicht is risicogericht en op maat. Het is gericht op het detecteren van die scholen waar mogelijk sprake is van een onvoldoende kwaliteit van onderwijs, eventueel in combinatie met risico's op het gebied van de financiële continuïteit of rechtmatigheid op bestuursniveau.
3. Het toezicht is mede gericht op (programmatisch) handhaven, dus op de naleving van wet- en regelgeving.

De Toezichtkaders 2009 voor primair en voortgezet onderwijs bestonden uit een waarderingskader en de beschrijving van de werkwijze. Het waarderingskader omvat 5 domeinen: 1. Opbrengsten, 2. Onderwijsleerproces, 3. Zorg en begeleiding, 4. Kwaliteitszorg, en 5. Wet- en regelgeving. Onder de domeinen waren de 9 kwaliteitsaspecten geordend die de inspectie in haar toezicht betrof. Deze waren voorzien van uitwerkingen in de vorm van circa 45 indicatoren. In totaal gaven 10 normindicatoren de doorslag bij het vaststellen van de verschillende toezichtarrangementen: het basisarrangement, een aangepast arrangement kwaliteit en naleving zwak of zeer zwak, of een aangepast arrangement voor alleen naleving.

In de werkwijze werden de 3 fasen van het toezicht uitgewerkt, waarbij het uitgangspunt is dat scholen minimaal 1 keer per 4 jaar werden onderzocht:

- T1. Het uitvoeren van de risicoanalyse, kennis- en expertanalyse die leidde tot een basisarrangement, of tot het uitvoeren van onderzoek in T2.
- T2. Het uitvoeren van onderzoek naar mogelijke tekortkomingen, dat start met een overleg met het bestuur op basis van verantwoordingsdocumenten, gevolgd door een kwaliteitsonderzoek op maat. Dit onderzoek leidde tot een basisarrangement of een aangepast arrangement.
- T3. Bij een aangepast arrangement volgde geïntensiveerd toezicht in de vorm van een kwaliteitsverbeteringstraject, gebaseerd op het toezichtplan, met als doel snel de noodzakelijke verbeteringen door te voeren.

De Toezichtkaders 2012 voor primair en voortgezet onderwijs betroffen de bijstelling van de toezichtkaders uit 2009. De opvallendste wijzigingen waren als volgt:

1. Meer preventief toezicht gericht op het voorkomen van (zeer) zwakke scholen, waarbij de inspectie scholen actief informeerde over hun opbrengsten. Als de daling van die opbrengsten zorgwekkend was of als er andere risico's waren, volgde een preventief kwaliteitsonderzoek.
2. Als scholen niet voldeden aan wet- en regelgeving werden opdrachten tot herstel gegeven. Indien dat herstel niet of onvoldoende tijdig plaatsvond volgde een aantal escalatiestappen.
3. Zeer zwakke scholen werden gemeld aan de minister van OCW en werden opgenomen op de lijst van zeer zwakke scholen, die maandelijks op internet werd gepubliceerd.

2009-2012

Inspectie van het Onderwijs

Toezichtkaders 2009 en de wijzigingen in 2012 (2/2)

Het toezichtkader voor het beroeps- en volwasseneneducatie, dus het Toezichtkader BVE 2009, was een samenhangend kader gericht op de integratie van het toezicht op het onderwijs en de examens. In het kader werden 2 werkwijzen in elkaar geschoven. Er werd gewerkt aan de hand van een toezichtmodel met verschillende fasen:

- *1ste orde toezicht bij alle instellingen* - In deze fase worden mogelijke tekortkomingen in de onderwijskwaliteit van instellingen opgespoord door de analyse van gegevens van het voorgaande cursusjaar, jaarverslaglegging, signalen en andere beschikbare informatie. De kwaliteit van de examinering werd beoordeeld via een steekproef en onderzoek naar exameninstrumenten.
- *Jaarlijks gesprek* - In het gesprek met het bestuur werden de resultaten van de risicoanalyse en het examenonderzoek besproken en afspraken gemaakt over verdere onderzoeken.
- *2de orde toezicht alleen waar nodig* - Als een instelling de kwaliteit beheerste en passende maatregelen had genomen, bleef het basistoezicht van kracht zonder extra onderzoek. Anders werd er onderzoek uitgevoerd en werden bevindingen vastgelegd, wat kon leiden tot basistoezicht of aangepast toezicht.
- *Interventies* - Bij tekortkomingen in voorgaande fasen werden afspraken gemaakt voor verbeterplannen en toezicht, met passende interventies en opvolgend onderzoek, waarbij termijnen en sancties afhingen van de ernst van de tekortkoming.

Het Toezichtkader BVE 2012 week af van het kader uit 2009 door een meer proportionele en activerende benadering, waarbij instellingen voor goede prestaties werden beloond met verminderd toezicht en waarin er meer nadruk lag op zelfevaluatie en kwaliteitszorgprocessen. Het richtte zich niet alleen op het beoordelen van basiskwaliteit, maar ook op het stimuleren van de verbetering naar een hogere onderwijskwaliteit. Tevens bood het ruimte voor professionele afweging en feedback, waarbij in rapporten zowel tekortkomingen als sterke punten werden belicht.

Vanaf 2008 was de inspectie belast met het toezicht op de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven (kbb), waarbij het accent lag op de uitvoering van wettelijke taken. Vanaf 2013 was er een specifiek toezichtkader kbb dat aansloot bij de methodiek van het Toezichtkader BVE 2012. De centrale vraag die ten grondslag lag aan het toezicht was: Borgt het kbb de kwaliteit van zijn wettelijk taken zodanig dat het beoogde resultaat van deze taken wordt bereikt?

2010

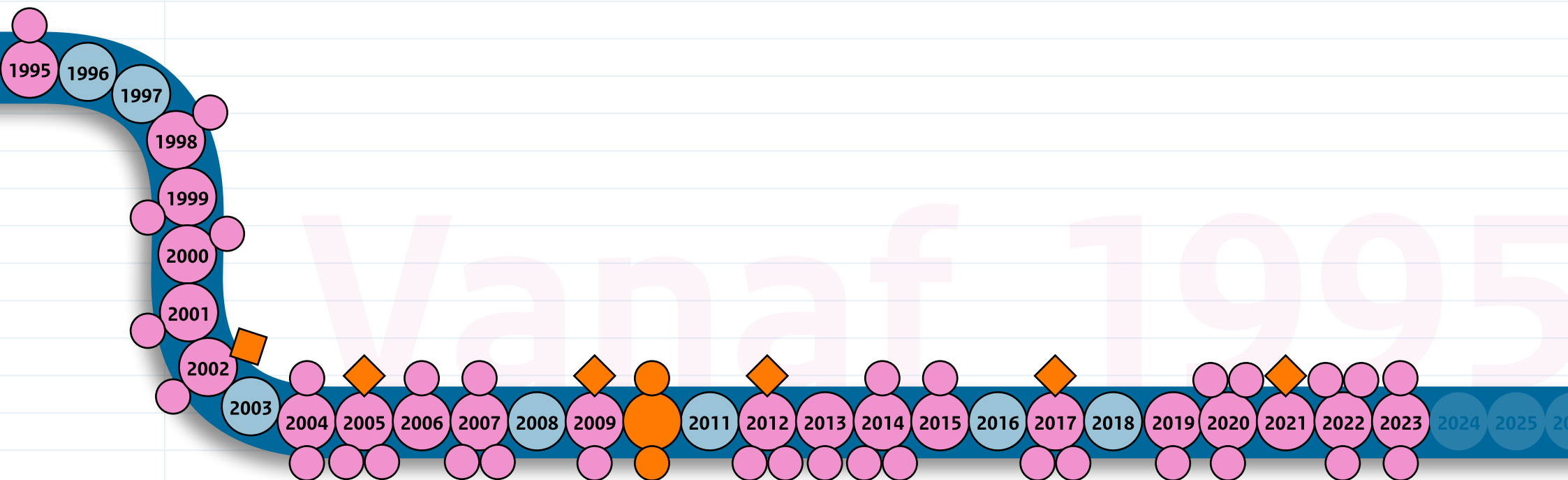
Kabinet-Balkenende IV

Wet Goed onderwijs, goed bestuur

De discussie die in 2005 begon met de Governance-brief, mondde uit in de zogenoemde Wet Goed onderwijs, goed Bestuur. De wet is in september 2010 van kracht geworden. De wet leidde tot wijzigingen in de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs, en regelde in essentie 2 zaken:

1. Goed onderwijs, als eerste het wettelijk vastleggen van de eisen voor de minimumkwaliteit van het onderwijs op scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Het gaat om nadere deugdelijkheidseisen, de bekostigingsvoorwaarden of -voorschriften.
2. Goed bestuur, het tweede deel van de wet regelt de structuur van het bestuur. (a) De minister van OCW kreeg de mogelijkheid een aanwijzing te geven in het geval er sprake is van bestuurlijk wanbeheer. (b) Het principe van scheiding van de functies van intern toezicht en bestuur werden een bekostigingsvoorwaarde. (c) Er werden sectorcodes ontwikkeld voor goed bestuur.

Voor de Inspectie van het Onderwijs was het van groot belang dat de deugdelijkheidseisen door deze wet in de sectorwetten kwamen. Op deze manier kreeg de inspectie de bevoegdheid om ook bij deze wettelijke voorschriften handhavend op te treden, wat de interventiemogelijkheden verruimde bij tekortschieten. Ook was de wet een belangrijke ontwikkelstap in de versterking van de bestuursgerichte component in het toezicht. Voor situaties waarin besturen mogelijk door het ijs zakten, ontwikkelde de inspectie het onderzoek naar bestuurlijk handelen dat voorwaardelijk was voor de minister van OCW om een mogelijke maatregel te treffen.

2010

Inspectie van het Onderwijs

Evaluatie risicogericht toezicht

De Inspectie van het Onderwijs voerde de evaluatie, waarvan het rapport voor primair en voortgezet onderwijs verscheen in april 2010, zelf uit en werd daarbij begeleid door een externe en interne referentiegroep. In het rapport worden de volgende conclusies getrokken:

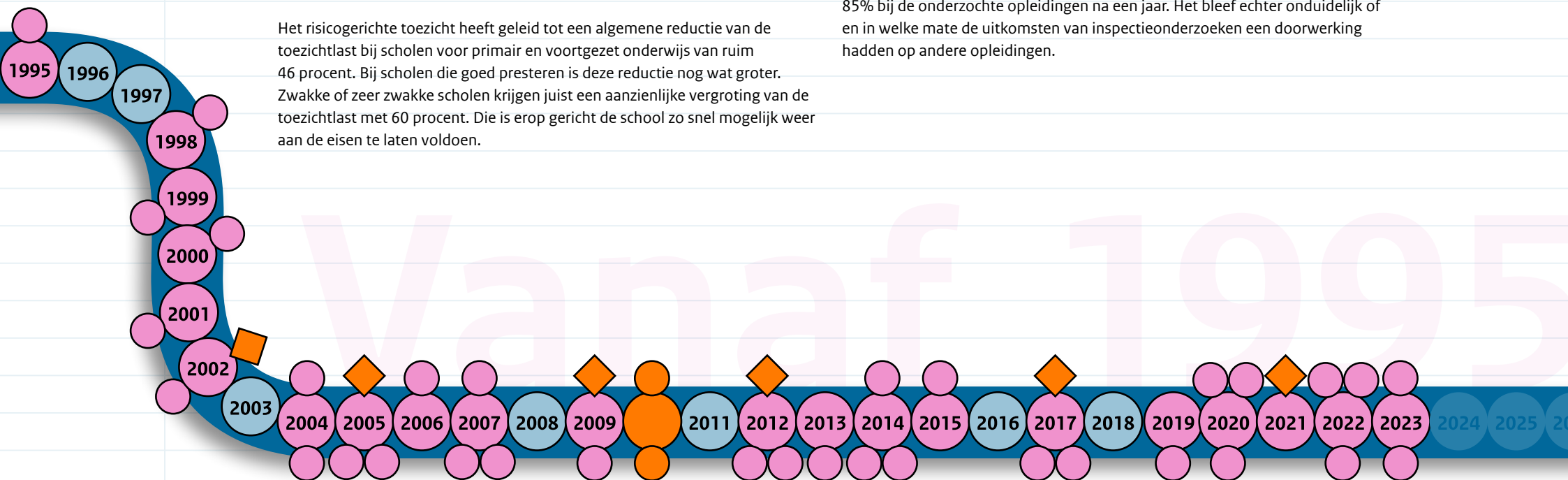
‘Het risicogerichte toezicht heeft ertoe geleid dat scholen nauwgezetter worden gevolgd en daardoor beter worden gedetecteerd als ze tekortkomingen vertonen. Gelijktijdig met de invoering van het risicogerichte toezicht is het aantal zwakke en zeer zwakke scholen in primair en voortgezet onderwijs afgenomen. Of dat mede een gevolg is van het risicogerichte toezicht, is nog niet aan te tonen.

De risicoanalyse slaagt er goed in risicovolle scholen te detecteren. Het is vrijwel uitgesloten dat scholen aan de aandacht ontsnappen en dat leerlingen daardoor onderwijs van onvoldoende kwaliteit blijven krijgen. De risicoanalyse zou wel nog verder kunnen worden verbeterd om de efficiency te vergroten. [...]

Het risicogerichte toezicht heeft geleid tot een algemene reductie van de toezichtlast bij scholen voor primair en voortgezet onderwijs van ruim 46 procent. Bij scholen die goed presteren is deze reductie nog wat groter. Zwakke of zeer zwakke scholen krijgen juist een aanzienlijke vergroting van de toezichtlast met 60 procent. Die is erop gericht de school zo snel mogelijk weer aan de eisen te laten voldoen.

De bestuursgerichte benadering heeft ertoe geleid dat besturen actiever betrokken zijn bij de borging en verbetering van de kwaliteit van hun scholen. Dat effect is sterker in het primair onderwijs dan in het voortgezet onderwijs. Besturen maken meer werk van de kwaliteitszorg met betrekking tot hun scholen. Dat uit zich onder meer in een grotere informatievraag bij de scholen van het eigen bestuur.’

Het rapport van de evaluatie van het risicogerichte toezicht op de beroeps- en volwasseneneducatie, uitgevoerd in 2010, werd in september 2011 gepubliceerd. Geconcludeerd werd dat de risicogerichte werkwijze meer bijdroeg aan de verbetering van de onderwijskwaliteit dan eerdere vormen van toezicht. Het bereik en gedetailleerdheid van de risicodetectie was in 10 jaar tijd toegenomen van 2% naar 100% van de opleidingen. Het proces bleef echter complex door structurele verschillen in opbrengstgegevens, wat leidde tot inefficiënties en onterecht meer onderzoeken. Ondanks deze problemen bleek de risicogerichte werkwijze effectief, met een verbetering van ongeveer 85% bij de onderzochte opleidingen na een jaar. Het bleef echter onduidelijk of en in welke mate de uitkomsten van inspectieonderzoeken een doorwerking hadden op andere opleidingen.

2012

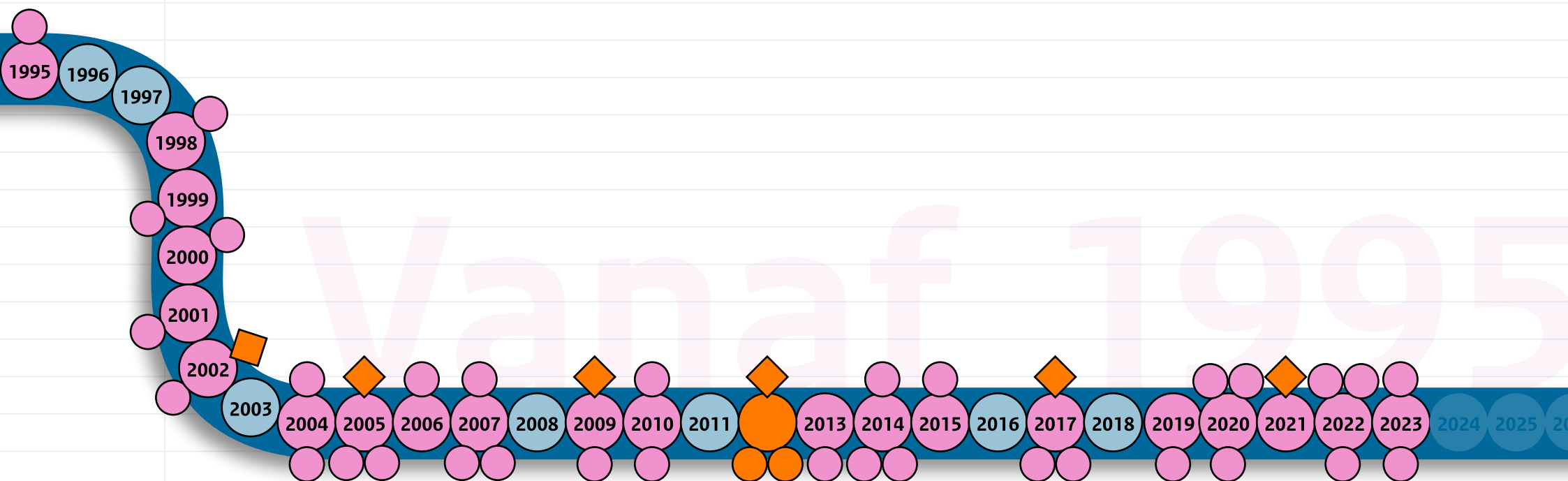
Kamerbrief minister van OCW Predicaat Excellente scholen

In de evaluatie van het risicogerichte toezicht in het primair en voortgezet onderwijs uit 2010, werd duidelijk dat het aantal (zeer) zwakke scholen is afgenomen. Meer dan 90% van de scholen viel in de categorie Voldoende. De gedachtegang achter het toevoegen van de categorie Excellente scholen, was dat scholen ook vanuit de inspectiesystematiek zouden worden geprikkeld zich verder te verbeteren.

In september 2010 was dit in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte I al afgesproken. In september 2012 werd via een Kamerbrief het predicaat Excellente scholen voor het primair en voortgezet onderwijs ingesteld: 'Bij een excellente school wordt het beste uit de leerling gehaald dankzij de inspanningen van de school. [...] De scholen hebben een heldere visie op de ontwikkeling van leerlingen, en slagen erin deze visie in de praktijk te brengen. Excellente scholen nemen er geen genoegen mee als de leerling voldoet aan de verwachtingen, en geven nooit op als de leerling niet voldoet aan de verwachtingen.'

Er werd een jury ingesteld en een meetlat vastgesteld, die bestond uit 2 onderdelen: onderwijsopbrengsten en excellentiegebieden. Scholen die voor het predicaat in aanmerking wilden komen, moesten op beide onderdelen excelleren. Iedere school kon zichzelf aanmelden.

In 2015 heeft de Inspectie van het Onderwijs de organisatie van het traject Excellente Scholen overgenomen van het ministerie van OCW. En vanaf 2017 is een Excellente school in de basis een Goede school die zich onderscheidt van andere Goede scholen door te excelleren met een specifiek profiel. Excellent wordt hiermee een verbijzondering van Goed, een waardering die in dat jaar werd ingevoerd.

2013

Kamerbrief minister en staatssecretaris van OCW

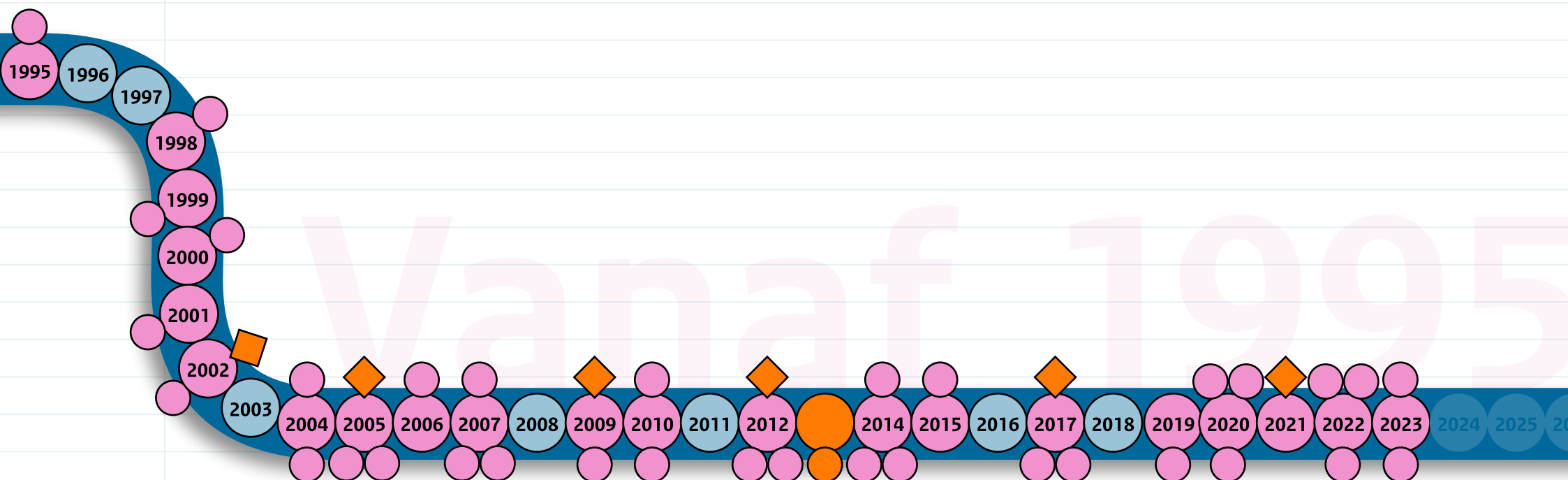
Financiële positie van publiek bekostigde instellingen

De aanleiding voor de Kamerbrief van april 2013 over de financiële positie van instellingen, was het onderzoek naar de financiële problematiek die in februari 2012 aan het licht kwam bij Amarantis, een grote onderwijsinstelling voor vmbo/mbo. De brief bevatte de analyse van het besturingsmodel en de agenda voor de versterking van de bestuurskracht van het onderwijs.

Een belangrijk agendapunt was de integratie van het financieel toezicht en het toezicht op de onderwijskwaliteit. De integratie was (al) in gang gezet als reactie op de bevindingen van de commissie die de situatie bij Amarantis onderzocht. Zie hier de verschuiving van de bestuursgerichte aanpak naar het bestuursgerichte toezicht: 'Het toezicht op het bestuurlijk handelen gaat uit van de samenhang op bestuursniveau tussen de kwaliteit van het onderwijs, de personeelskwaliteit en de financiële gezondheid en focust op de effecten van bestuurlijk handelen voor leerlingen en studenten.'

De werkwijze van de Inspectie van het Onderwijs wordt in de brief beschreven:

- Vanaf augustus 2013 startte toezicht met een jaarlijkse risicoanalyse op bestuurlijk niveau, gebaseerd op een uitgebreider, geïntegreerd risicomodel met meer vooruitkijkende (financiële) variabelen.
- Het bestuurlijk handelen werd bij het toezicht betrokken als uit de analyse blijkt dat het handelen risico's oplevert voor de kwaliteit van het onderwijs.
- Er kwam een jaarlijkse steekproef van besturen die niet in beeld waren op basis van de risicoanalyse, maar waar de inspectie wel onderzoek uitvoerde om zicht te krijgen op de kwaliteit op stelselniveau en ter controle van de werking van het risicomodel.
- De escalatieladder voor financieel toezicht werd geïntegreerd in de escalatieladder voor kwaliteitstoezicht.

2013

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Toezen op publieke belangen

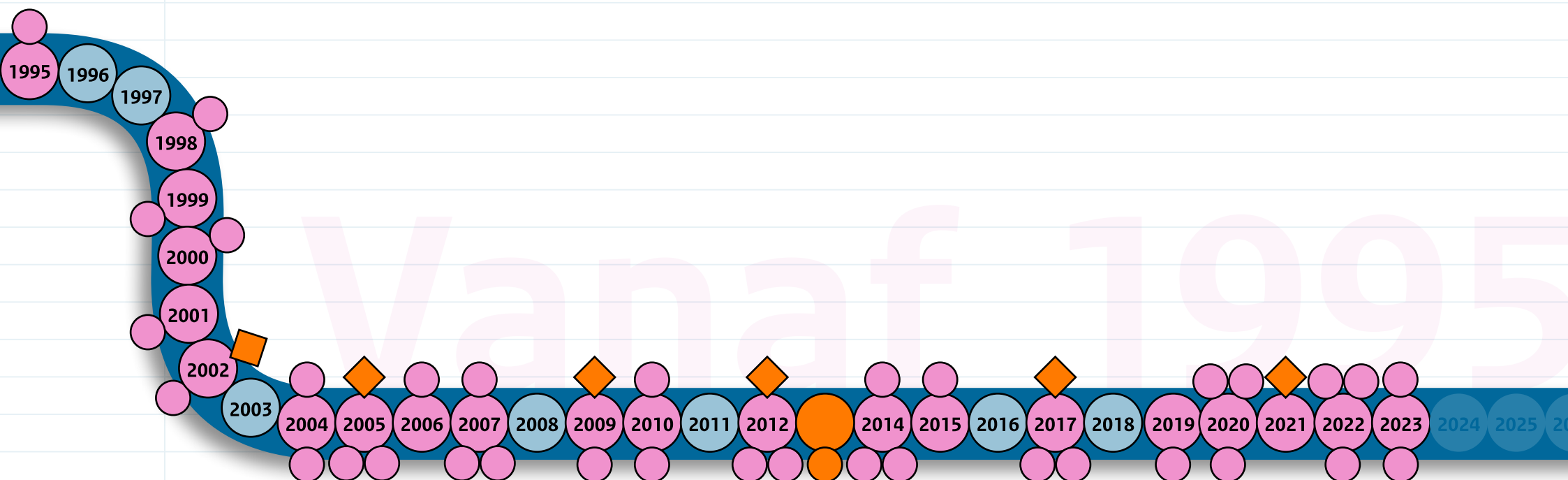
Het rapport Toezen op publieke belangen verscheen in september 2013.

Het rapport focust op de maatschappelijke meerwaarde en (het verhogen van) het rijkstoezicht. Het rapport bevat een analyse van de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en sluit af met aanbevelingen:

- Herijk de rijksvisie op toezicht, neem daarbij als uitgangspunt de maatschappelijke functie van toezicht en de meerwaarde die het rijkstoezicht kan bieden bij het borgen van publieke belangen.
- Bevorder een opbrengstgerichte cultuur en verbeter de infrastructuur voor sterkere wetenschappelijke onderbouwing en evaluatie van toezicht.
- Bevorder het gebruik van krachtenveldanalyses bij vraagstukken rond het instellen, vormgeven en uitoefenen van het rijkstoezicht.
- Versterk de reflectieve functie van de rijkstoezichthouders, dus de feedbackrol die toezichthouders spelen voor de agendering, voorbereiding en evaluatie van beleid.

- Zorg voor een sterkere borging van de onpartijdige functievervulling en daarmee de samenhangende, onafhankelijke positionering van toezichthouders.
- Zorg voor een adequate publieke verantwoording van toezichthouders over ingezette capaciteit, instrumenten en bereikte resultaten en voor een passende verantwoordingsrelatie met het parlement.
- Zorg voor een reële verhouding tussen de van het toezicht verwachte opbrengsten en de daarvoor beschikbare capaciteit, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Binnen de Inspectie van het Onderwijs leidden de aanbevelingen tot het prominenter opnemen van publieke belangen in het toezicht, met name door een toegenomen aandacht voor het stelseltoezicht. Dit was in eerste instantie nog een relatief losstaande activiteit en werd 4 jaar later officieel onderdeel van de Onderzoekskaders 2017.

2014-2017

Bisschop c.s.

Van initiatiefwet tot wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht

In februari 2014 werd door Kamerlid Bisschop een initiatiefwet tot wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) ingediend, de zogenoemde Initiatiefwet Bisschop. Later sloten hier ook de Kamerleden Van Meenen en Rog bij aan. In de memorie van toelichting staat dat men met het wetsvoorstel niet wil tornen aan de kerntaken van de Inspectie van het Onderwijs, namelijk naleving controleren en kwaliteit stimuleren. 'Wel is een nieuwe duiding en vormgeving nodig. Bij het toezicht op de kwaliteit dienen de wettelijke voorschriften weer centraal te staan, in plaats van andere aspecten die niet als deugdelijkheidseisen een wettelijke basis hebben.'

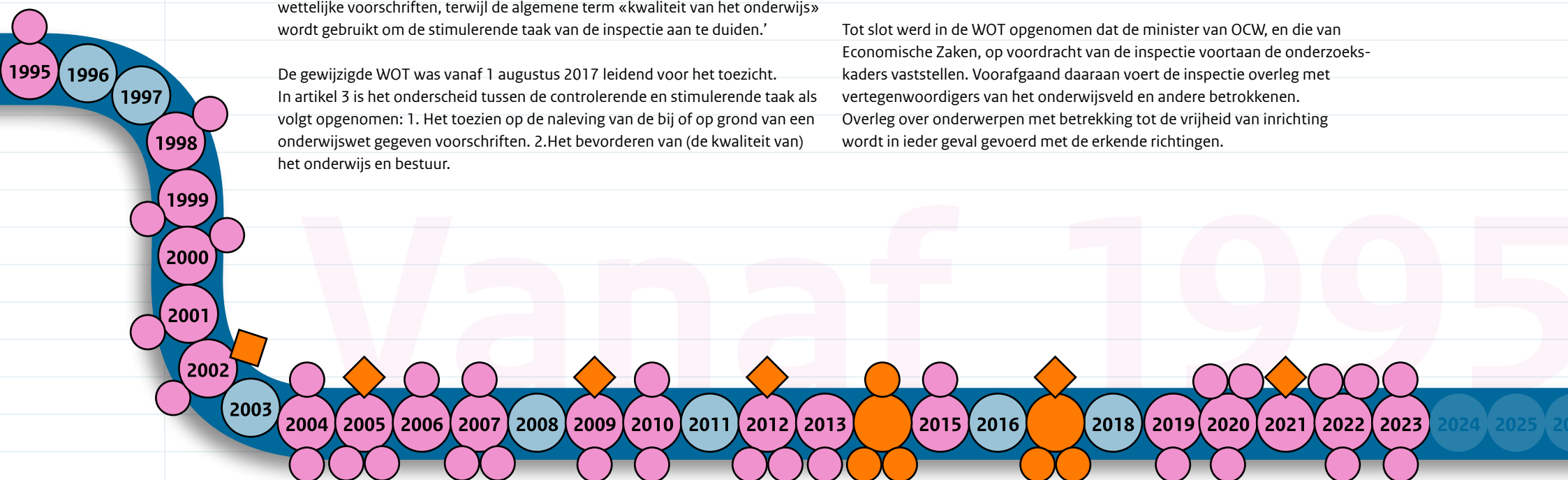
In het advies van de Onderwijsraad over de initiatiefwet, stelt de raad dat het begrip kwaliteit op deze wijze wordt ingeperkt tot de naleving van bij of krachtens een onderwijswet gegeven voorschriften. De raad acht dit niet wenselijk, omdat kwaliteit meer omvat. De raad was het wel eens met de in het wetsvoorstel voorgestelde afbakening van de controlerende en stimulerende taak van de inspectie: 'De basiskwaliteit wordt geborgd door de naleving van wettelijke voorschriften, terwijl de algemene term «kwaliteit van het onderwijs» wordt gebruikt om de stimulerende taak van de inspectie aan te duiden.'

De gewijzigde WOT was vanaf 1 augustus 2017 leidend voor het toezicht. In artikel 3 is het onderscheid tussen de controlerende en stimulerende taak als volgt opgenomen: 1. Het toezien op de naleving van de bij of op grond van een onderwijswet gegeven voorschriften. 2. Het bevorderen van (de kwaliteit van) het onderwijs en bestuur.

Ook werden de kwaliteitsaspecten uit de WOT geschrapt en toegevoegd als verplichte onderdelen van het schoolplan. In het funderend onderwijs werd hiermee het schoolplan leidend bij het periodieke instellingsbezoek dat in de gewijzigde WOT is vastgelegd: 'De inspectie bezoekt ten minste elke vier jaar een representatief aantal van de onder een bestuur ressorterende instellingen. Bij dit periodiek instellingsbezoek verricht zij [...] het onderzoek aan de hand van het schoolplan.'

In de Initiatiefwet Bisschop werd ook de positie van scholen ten opzichte van de inspectie versterkt. In het toezicht moest voortaan altijd worden vermeld op welke bepalingen het oordeel betrekking had. Daarbij moest een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de onderdelen van het toezicht die op deugdelijkheidseisen waren gebaseerd en de onderdelen die voortkwamen uit de stimulerende taak van de inspectie. Daarnaast konden scholen in het funderend onderwijs met het oordeel Zeer zwak bezwaar indienen en beroep stellen tegen het inspectierapport.

Tot slot werd in de WOT opgenomen dat de minister van OCW, en die van Economische Zaken, op voordracht van de inspectie voortaan de onderzoekskaders vaststellen. Voorafgaand daaraan voert de inspectie overleg met vertegenwoordigers van het onderwijsveld en andere betrokkenen. Overleg over onderwerpen met betrekking tot de vrijheid van inrichting wordt in ieder geval gevoerd met de erkende richtingen.

2014

Kamerbrief minister en staatssecretaris van OCW

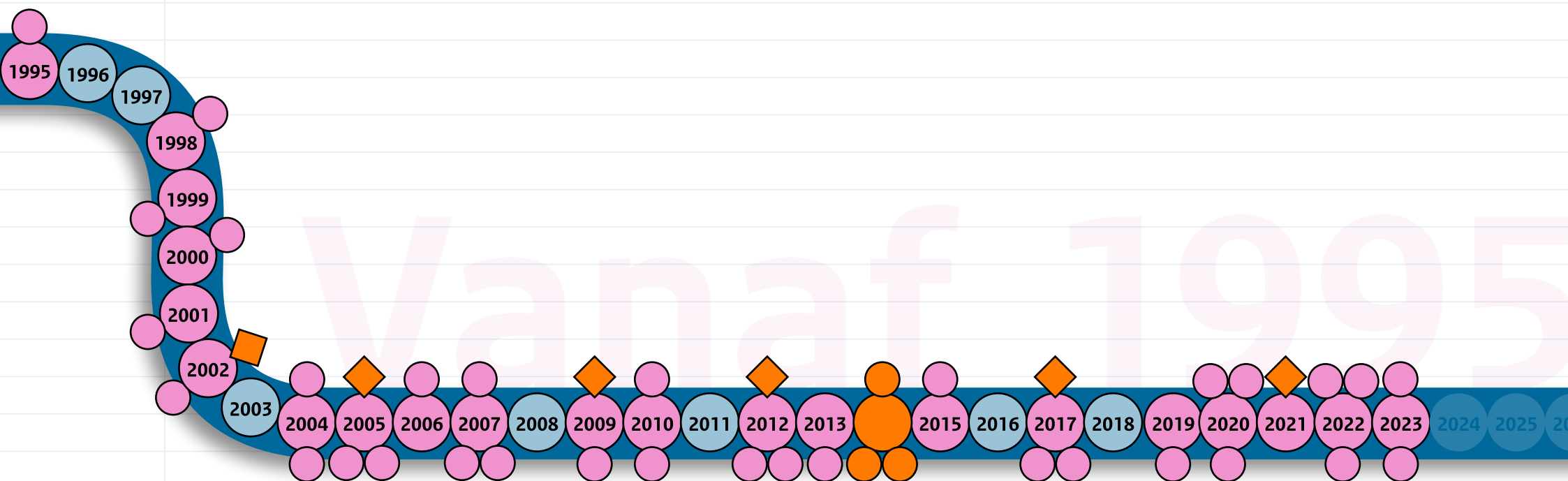
Transitie in onderwijstoezicht

In maart 2014 verscheen de Transitie in onderwijstoezicht, waarin staat dat men in het onderwijs toe wilde naar een kwaliteitscultuur waarbij het vanzelfsprekend is om te blijven streven naar verbetering, ook al is het basisniveau op orde. Hierbij moest het toezicht zodanig worden ingericht ‘...dat het verbeterpotentieel transparant en inzichtelijk wordt gemaakt zodat scholen, instellingen, besturen en leraren zich hierin daadwerkelijk herkennen en daardoor aangespoord worden om dit potentieel aan te boren.’

Het idee was om voor het funderend onderwijs gedifferentieerd toezicht in te voeren, waarbij scholen naast Zeer zwak of Zwak, Voldoende en Goed of (via een andere weg) Excellent zijn. Daarnaast zou elke school door de

Inspectie van het Onderwijs worden voorzien van een kwaliteitsprofiel. Ook zou het toezicht per schoolbestuur worden ingericht, omdat het bestuur verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het onderwijs op zijn scholen. Het uitgangspunt hierbij was dat verdiend vertrouwen beloofd zou worden.

De Tweede Kamer was niet enthousiast over de Kamerbrief. Een belangrijke oorzaak daarvan was dat in februari 2014 een initiatiefwet tot wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht was ingediend. De Initiatiefwet Bisschop beoogde het tegengestelde van de lijn in de brief, met name over de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs.

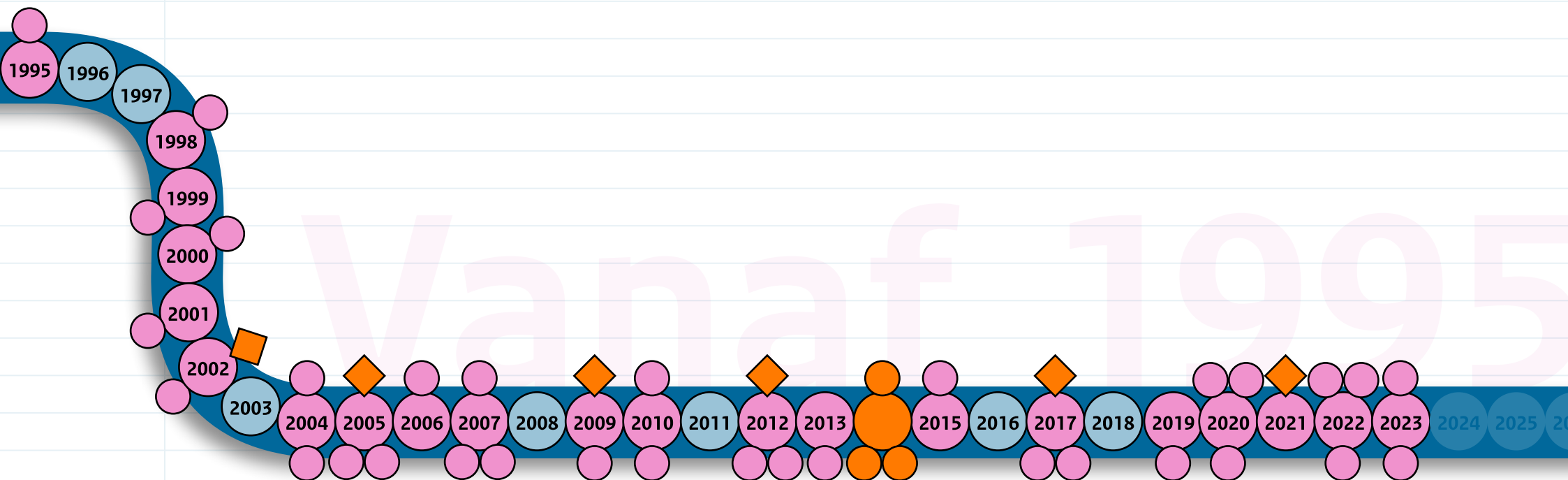

2014 Kabinet-Rutte II

Oprichting stichting Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven

De afstemming tussen beroepsopleiding en arbeidsmarkt vond van oudsher plaats via de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven (kbb), onder toezicht van de Inspectie van het Onderwijs. Met de oprichting van de stichting Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven (SBB) werden de kbb's samengevoegd. Sinds 1 augustus 2015 is de SBB verantwoordelijk voor alle wettelijke taken voor de kwalificatiestructuur en de beroepspraktijkvorming. Dit omvat 1. het opstellen en onderhouden van kwalificatiedossiers en keuzedelen binnen de kwalificatiestructuur van het middelbaar beroepsonderwijs, 2. het waarborgen van voldoende stageplaatsen, het erkennen en beoordelen van leerbedrijven, en 3. het bevorderen van de kwaliteit van deze leerbedrijven door middel van onderzoek en aanvullende activiteiten ter verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Aangezien de oprichting van de stichting gepaard ging met een taakstelling en structurele bezuinigingen, moest de SBB haar wettelijke taken doelmatiger en soberder uitvoeren. Het toezicht op de SBB blijft bij de inspectie, waarbij de aanpak vergelijkbaar is met die van de kbb's. Het toezicht heeft tot doel het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van de uitvoering van wettelijke taken. Het toezicht staat daarmee uitdrukkelijk ten dienste van het goed functioneren van onderwijs in het middelbaar beroepsonderwijs met het oog op behoud en versterking van het maatschappelijk vertrouwen in het stelsel. Daarmee draagt het bij aan de kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs.

2015

Rijksuniversiteit Groningen/Pro Facto

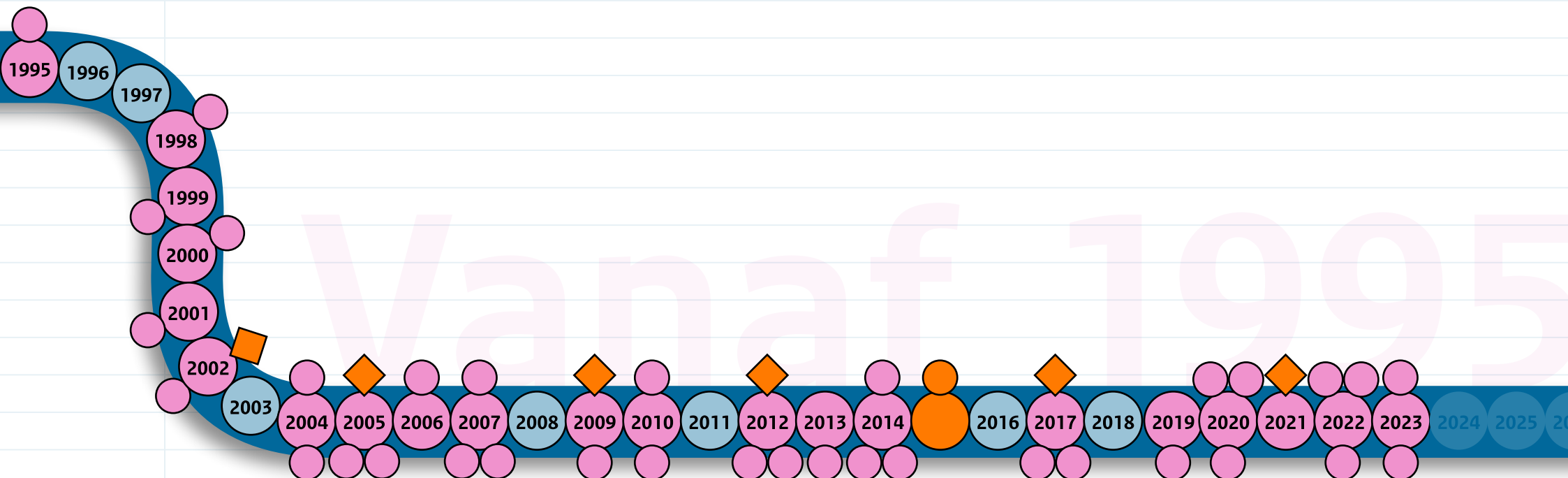
De selectiviteit, efficiency en effectiviteit van het risicogerichte toezicht op grond van de WOT

Het rapport van de derde evaluatie van het toezicht onder de Wet op het onderwijstoezicht verscheen in januari 2015. Het richtte zich op de vraag of het model van risicogericht toezicht naar behoren werkte, gelet op de selectiviteit, efficiency en effectiviteit daarvan en wat er over de verdere ontwikkeling van het model kon worden gezegd. Het onderzoek bestond uit de analyse van de zelfevaluatie van de Inspectie van het Onderwijs, een uitgebreide document- en literatuurstudie en een aantal interviews met inspectie medewerkers, schoolbestuurders en directeuren.

In de evaluatie wordt geconcludeerd dat alles bij elkaar opgeteld de 3 aspecten selectiviteit, efficiency en effectiviteit positief konden worden gewaardeerd:

1. Selectiviteit - Het risicogerichte toezicht slaagde erin om met de risicoanalyse goed de scholen met (zeer) zwakke onderwijskwaliteit te achterhalen. De systematiek was niet waterdicht. Er waren 'false positives', maar het aantal scholen dat het betreft was beperkt en acceptabel. Het aantal 'false negatives' was iets groter.

2. Efficiency - Met minder mensen slaagde de inspectie erin haar inzet te concentreren op die scholen die dat het meest nodig hadden, namelijk de scholen waarbij volgens de risicoanalyse sprake zou zijn van een ernstig risico. Voor die scholen was de toezichtlast duidelijk toegenomen; voor de scholen die voldoende scores was sprake van een duidelijke daling van de belasting.
3. Effectiviteit - De vraag of het toezicht ook effectief was, was lastig te beantwoorden. Alternatieve verklaringen konden namelijk niet worden uitgesloten. Toch was het aannemelijk dat het toezicht een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het verminderen van het aantal (zeer) zwakke scholen.

2017

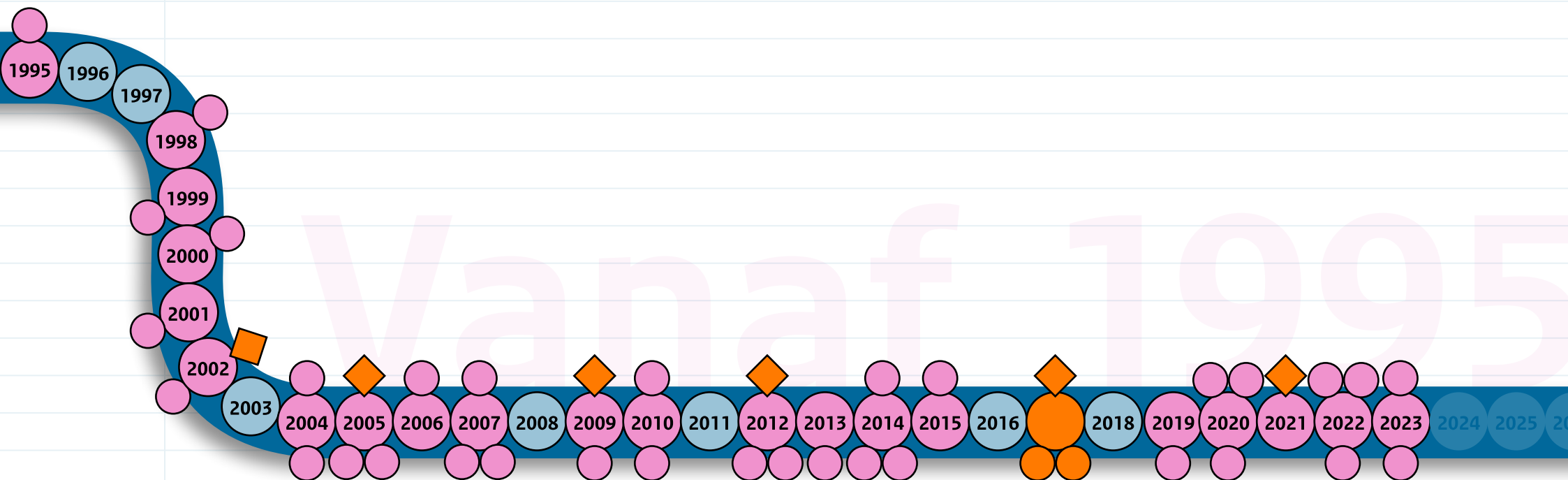
Inspectie van het Onderwijs

Naar vernieuwd toezicht, op weg naar 1 augustus 2017

Voorafgaand aan de start van de Onderzoekskaders 2017 heeft de Inspectie van het Onderwijs in 2 rondes pilots uitgevoerd en een aantal raadplegingen. Het doel was om praktijkervaring op te doen en om het veld te laten wennen aan de nieuwe manier van toezicht.

Op basis van de pilotronde tijdens het schooljaar 2014-2015 is het vernieuwde toezicht bijgesteld. Het bestuur en zijn scholen zijn centraler komen te staan, het waarderingskader is aangepast en vooruitlopend op de aanpassingen in de Wet op het onderwijstoezicht als gevolg van de Initiatiefwet Bisschop, is een onderscheid gemaakt tussen de waarborgfunctie en de stimulerende functie. De tweede pilotronde vond plaats in schooljaar 2015-2016. Hier is met het aangepaste vernieuwde toezicht gewerkt, daarna zijn nog kleine aanpassingen gedaan. Het schooljaar 2016-2017 is ter voorbereiding op de invoering van de Onderzoekskaders 2017 gebruikt.

Van elk schooljaar verscheen een rapport, waarin verslag werd gedaan van de pilots en de raadplegingen. In de rapportage van mei 2017 werd geconcludeerd dat, net als de voorgaande jaren, besturen en scholen positief zijn over het vernieuwde toezicht. Vrijwel alle besturen en scholen (86%) vinden het een verbetering. De tijdsinvestering in relatie tot de opbrengst van een onderzoek, is echter wel een blijvend aandachtspunt. Zowel de besturen als de inspecteurs ervaren de onderzoeken als erg omvangrijk. De genoemde verbeterpunten betreffen de communicatie naar de besturen. Door het maatwerkonderzoek is het bijvoorbeeld niet mogelijk om ruim van tevoren te laten weten welke scholen de inspectie onderzoekt en waar ze naar kijkt. Het voordeel van maatwerkonderzoeken is wel dat er meer aansluiting is bij de ambities van het bestuur.

2017-2021

Inspectie van het Onderwijs

Onderzoekskaders 2017 en de wijzigingen in 2021

De aanleiding voor de Onderzoekskaders 2017 was de gewijzigde Wet op het onderwijstoezicht, die vanaf 1 augustus 2017 leidend was. Met de wetswijziging maakte de Inspectie van het Onderwijs onderscheid in het toezicht tussen (1) de bij wet geregelde deugdelijkheidseisen met betrekking tot de onderwijskwaliteit en het financieel beheer: de ‘basiskwaliteit’, en (2) de eigen aspecten van kwaliteit met betrekking tot de ambities en doelen die een bestuur/school/opleiding zichzelf stelt en die verder reiken dan de basiskwaliteit.

De onderzoekskaders helpen de inspectie onder andere bij de taak om:

- te bewaken dat scholen/opleiding ten minste voldoen aan de basiskwaliteit;
- te interveniëren bij besturen en scholen/opleidingen waar deze niet voldoen aan de basiskwaliteit, zodat zij die zo snel mogelijk herstellen;
- te stimuleren dat besturen en scholen/opleidingen eigen ambities formuleren en hier doelgericht aan werken;
- te rapporteren over de staat van het onderwijs, zowel op school-/opleidingsniveau als op stelselniveau.

De Onderzoekskaders 2017 bestonden uit een waarderingskader en de beschrijving van de werkwijze. Elk waarderingskader bestaat uit 5 of 6 kwaliteitsgebieden: Onderwijsproces, Examinering en diplomering (alleen middelbaar beroepsonderwijs), Schoolklimaat, Onderwijsresultaten, Kwaliteitszorg en ambitie, en Financieel beheer. Afhankelijk van de sector zijn 17 tot 19 standaarden opgesteld, verdeeld over de kwaliteitsgebieden. Een standaard is de operationalisering van de betreffende deugdelijkheidseis. Elke standaard wordt als volgt uitgewerkt:

1. Wat er wordt verstaan onder de basiskwaliteit: wat móeten het bestuur en de school/opleiding.
2. Een aantal onderwerpen dat betrekking kan hebben op de eigen ambities en doelen van de school/opleiding: wat willen het bestuur en de school/opleiding.
3. Een toelichting op de wettelijke eisen die op de standaard van toepassing zijn.

Op bestuursniveau werd het oordeel Goed, Voldoende (basiskwaliteit) of Onvoldoende uitgesproken op 2 kwaliteitsgebieden: Kwaliteitszorg, inclusief de ambitie op dit gebied en op het kwaliteitsgebied Financieel beheer.

Op school-/opleidingsniveau werd een eindoordeel uitgesproken aan de hand van de beoordeling op de standaarden: Goed, Voldoende (basiskwaliteit), Onvoldoende of Zeer zwak.

De werkwijze beschreef, naast het toezicht op besturen en scholen/opleidingen, ook het stelseltoezicht. Het stelseltoezicht richtte zich op stelselproblemen, waarvoor de oplossing het niveau van individuele schoolbesturen overstijgt. De inspectie trad daarbij stimulerend, agenderend en activerend op. Op bestuurs- en school-/opleidingsniveau is er sprake van een combinatie van de kortcyclische prestatieanalyse en de langcyclische bestuursgerichte onderzoeken in de vorm van het 4-jaarlijks onderzoek bestuur en scholen/opleidingen (4JO).

De Onderzoekskaders 2021 betroffen een bijstelling van de Onderzoekskaders 2017. De opvallendste wijziging was de opbouw van de onderzoekskaders, waarin achtereenvolgens aandacht is voor:

1. Het stelseltoezicht, inclusief het raamwerk voor dit toezicht op basis van de 3 kernfuncties Kwalificatie, Socialisatie, Allocatie en de voorwaarden voor het realiseren van dit toezicht.
2. Het waarderingskader besturen met 3 standaarden gebaseerd op de deugdelijkheidseisen voor besturing, kwaliteitszorg en ambitie.
3. Het waarderingskader scholen/opleidingen met 4 kwaliteitsgebieden voor het funderend onderwijs en 5 voor het middelbaar beroepsonderwijs en bijbehorende standaarden, eveneens gebaseerd op de deugdelijkheidseisen.
4. De werkwijze van het toezicht waarin het 4JO centraal staat.

2019-2020

Inspectie van het Onderwijs

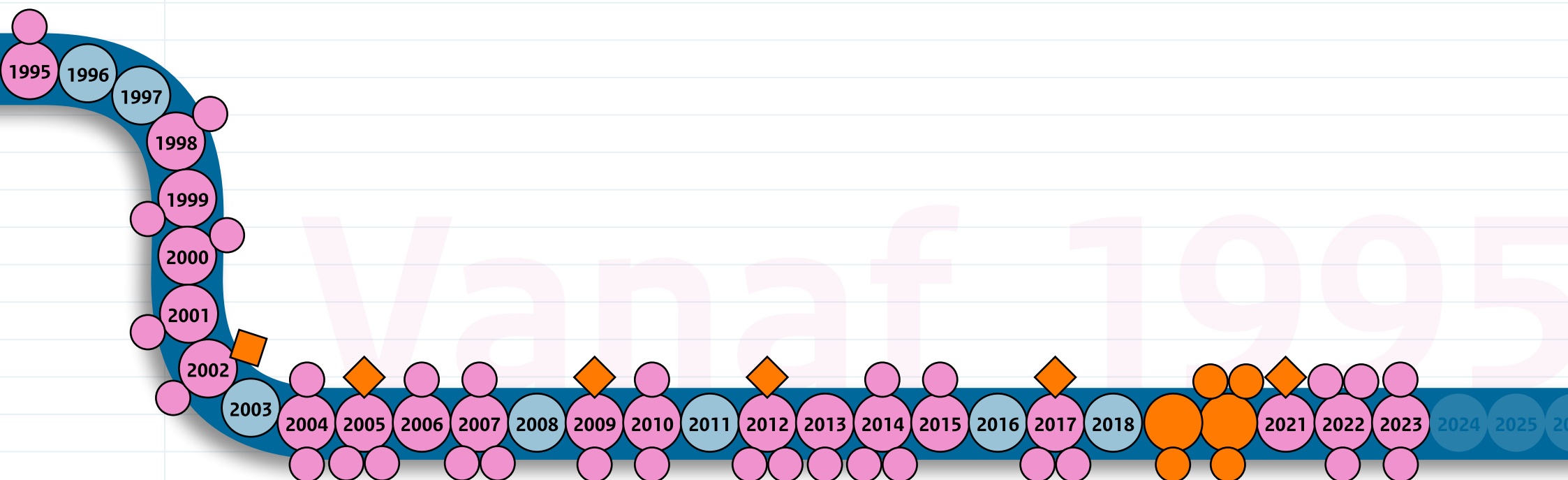
Voortgangsrapportages vernieuwd toezicht

In juni 2019 publiceerde de Inspectie van het Onderwijs de eerste voortgangsrapportage over het vernieuwde toezicht. Deze richtte zich op de onderzoeken van de inspectie in het schooljaar 2017-2018, wat die hadden opgeleverd en hoe het toezicht door besturen en scholen werd gewaardeerd. In het rapport wordt geconcludeerd dat de inspectie op de goede weg is. Onderzoeken werden door besturen en scholen hoog gewaardeerd. Wel is het zo dat circa 20% van de besturen en scholen de kwaliteitszorg niet op orde had en dit moest verbeteren.

De tweede voortgangsrapportage werd gepubliceerd in juni 2020. Dit was een meer inhoudelijke evaluatie die onder meer bestond uit een tevredenheids-onderzoek, gesprekken met het veld, interne evaluaties, een onderzoek naar de effecten van het vernieuwde toezicht op onderwijs en ook een onderzoek naar de kenmerken van Excellente scholen.

De belangrijkste conclusie was dat een verbetering bij besturen en scholen nodig is bij zowel diegene die niet als diegene die wel aan de basiskwaliteit voldoen en ook dat het is nog te vroeg om de effecten van het vernieuwde toezicht vast te stellen. Op basis van de resultaten, heeft de inspectie de Onderzoekskaders 2017 geactualiseerd en verbeterd in de Onderzoekskaders 2021. Hierbij waren er 6 speerpunten

1. Versterken van het toezicht op de stelselkwaliteit.
2. Versterken van het toezicht op de kwaliteit van besturen.
3. Gerichtter toezien op de sturing van het bestuur op hun waarborg van kwaliteit en continuïteit van scholen/opleidingen.
4. Stimuleren van kwaliteit op bestuurs- en schoolniveau.
5. Effectiever/efficiënter toezicht realiseren door effectiever te verifiëren.
6. Flexibel toezicht in een meer flexibel stelsel.

2020

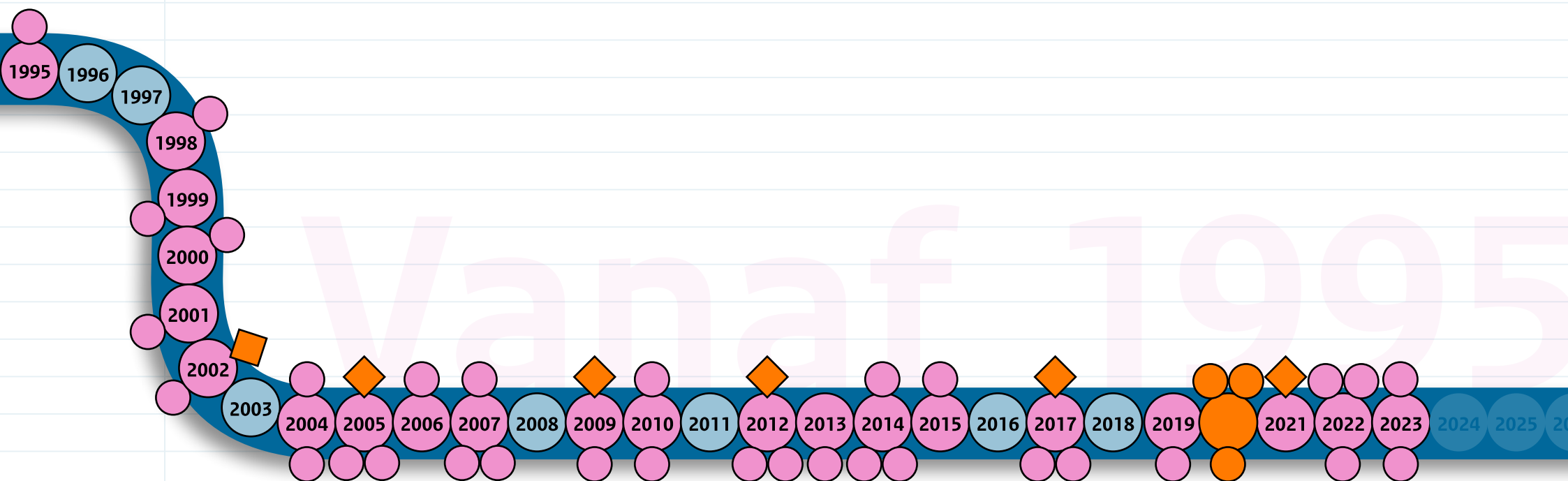
SCO-Kohnstamm Instituut

Kenmerken en voorbeeldfunctie van Excellente scholen

In 2012 werd het predicaat Excellente scholen ingesteld en vanaf 2015 is de organisatie van het traject Excellente Scholen in handen van de Inspectie van het Onderwijs. Een Excellente school heeft de waardering Goed en onderscheidt zich daarnaast op één of meerdere excellentieprofiel(en), beoordeeld door een onafhankelijke jury.

Er is onderzocht welke kenmerken Excellente scholen typeren, en in hoeverre en op welke wijze er sprake was van een voorbeeldfunctie van deze scholen. Bij de start van het onderzoek in januari 2019, hadden 191 scholen het predicaat Excellente school. Het onderzoek bestond uit een literatuurstudie, de analyse van de beoordelingen door de inspectie, de analyse van juryrapporten, focusgroepgesprekken met schoolleiders, vragenlijsten en gesprekken tijdens bijeenkomsten van Excellente scholen.

Er wordt onder meer geconcludeerd dat Excellente scholen verschillen van Goede scholen: ze werden door de inspectie gemiddeld hoger beoordeeld op de standaarden Aanbod, (Extra) ondersteuning, Resultaten en Veiligheid. Tevens was er bij Excellente scholen sprake van een coherente aanpak waarbij ze de aandacht voor onderwijskwaliteit en de onderwijsvisie van hun school laten doorwerken tot in de haarvaten van de organisatie. Excellente scholen waren ook iets vaker voorbeeldschool dan andere scholen door zich open te stellen voor bezoekers, presentaties te geven op onder meer conferenties en studiedagen, en door zich te profileren als voorbeeldschool in de media.

2020

Radboud Universiteit/Vrije Universiteit Amsterdam

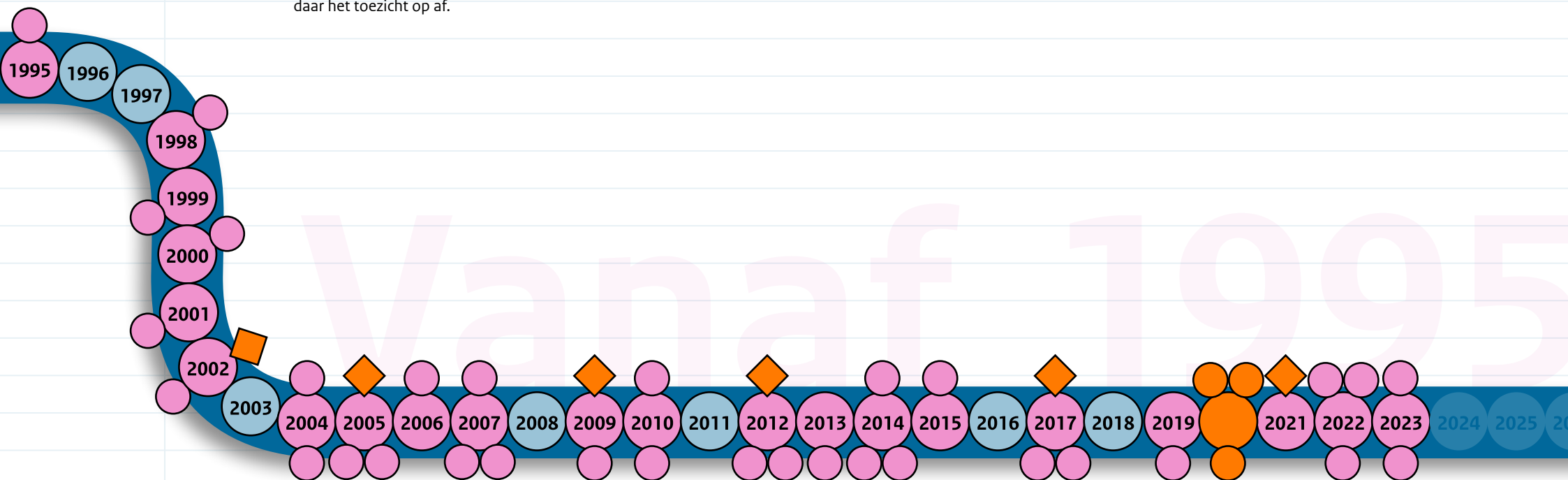
Effectstudie van het vernieuwde onderwijstoezicht

In juni 2020 verscheen het rapport van de evaluatie van het vernieuwde onderwijstoezicht, waarin het effect is onderzocht van de vernieuwingen in het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs op de kwaliteit van het onderwijs. Het onderzoek bestond uit verschillende kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethodieken, documentanalyses, interviews, observaties, group model building, vragenlijsten en een analyse van inspectiedata en data uit Vensters voor Verantwoording.

Geconcludeerd werd dat de effecten van het vernieuwde toezicht op de onderwijskwaliteit nog niet vast waren te stellen. Er werden 4 aanbevelingen gedaan:

1. Herijk de beleidstheorie en houd daarbij rekening met het feit dat er meerdere routes zijn om betere onderwijskwaliteit te bereiken.
2. Wees bij inspectiebezoeken duidelijk over het doel en het onderzoekskader.
3. Houd als inspectie de eigen toezichtambities realistisch.
4. Bepaal voorafgaand aan en tijdens een inspectiebezoek waar de inspectie bij 'leren en verbeteren' de meeste toegevoegde waarde kan hebben en stem daar het toezicht op af.

De effectstudie is door de inspectie opgenomen als onderdeel van de tweede voortgangsrapportage van het vernieuwde toezicht. De aanbevelingen zijn overgenomen en hebben ertoe geleid dat in de Onderzoekskaders 2021 bijvoorbeeld een duidelijker onderscheid is tussen sturing op bestuurs- en schoolniveau en dat expliciet is gemaakt dat de inspectie door stelseltoezicht een bijdrage wil leveren aan problemen die de individuele besturen en scholen overstijgen. Daarnaast wordt in de nieuwe kaders de nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid die het bestuur en de school zelf hebben bij het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

2022

Onderwijsraad

Essentie van extern toezicht

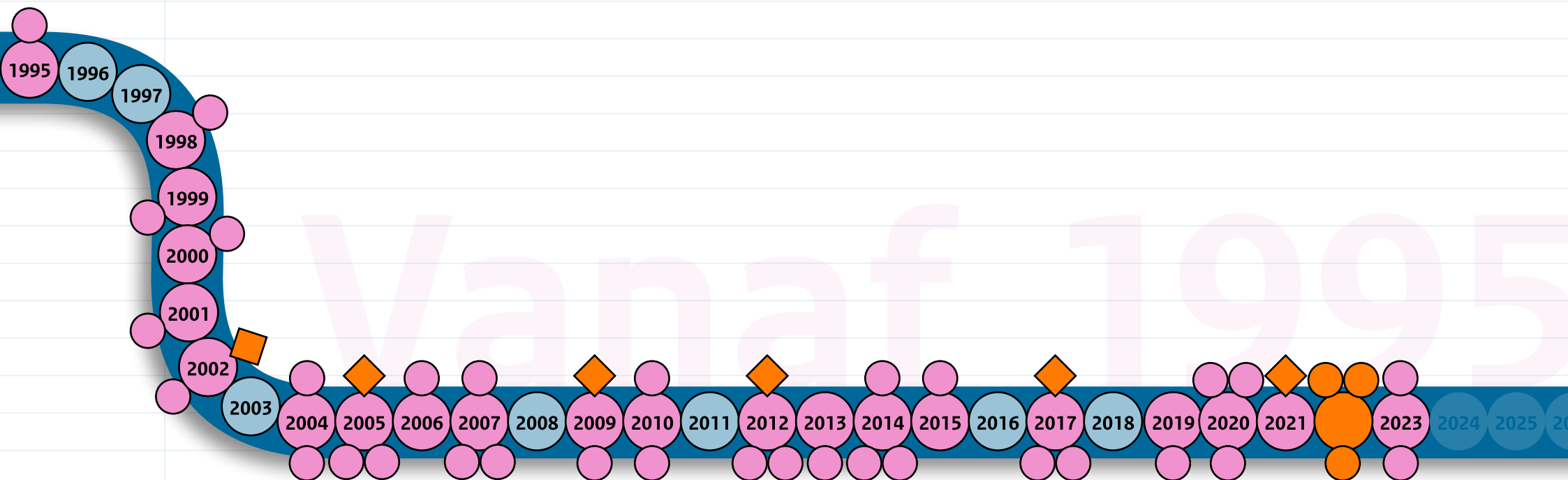
Met het oog op de evaluatie van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) en de plannen voor instellingsaccreditatie in het hoger onderwijs, is aan de Onderwijsraad om advies gevraagd hoe extern toezicht de kwaliteit van het onderwijs het beste kan borgen. De raad bracht dit advies uit in maart 2022.

De Onderwijsraad stelt in het advies dat de verhouding tussen de in de WOT vastgelegde beoordelende en bevorderende taak een voortdurend punt van discussie is. De raad adviseert om de prioriteit te geven aan de beoordelende taak en dat vast te leggen in de WOT. De raad ziet de bevorderende taak van de Inspectie van het Onderwijs als een secundaire taak, die wel van belang is, maar ondergeschikt is aan de beoordelende taak.

Om de onderwijskwaliteit te beoordelen, is volgens de Onderwijsraad direct zicht nodig op de onderwijspraktijk: daar wordt de onderwijskwaliteit zichtbaar. De raad adviseert dat het toezicht zich meer moet richten op wat er binnen een school gebeurt, dus op het vaker uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken op scholen en opleidingen. In dit toezicht zijn vooraf vastgelegde, duidelijke en toetsbare wettelijke eisen nodig, dus geen open normen en zorgplichtbepalingen met ruimte voor interpretatie.

Met het oog op de plannen voor instellingsaccreditatie, adviseert de Onderwijsraad om de instellingsaccreditatie zó vorm te geven dat extern toezicht zicht blijft houden op de kwaliteit van de opleiding en de evaluatie van pilots af te wachten voordat er vervolgstappen worden genomen.

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs heeft het advies van de Onderwijsraad betrokken bij de Kamerbrief van november 2022.

2022

Oberon

Evaluatie Initiatiefwet Bisschop c.s.

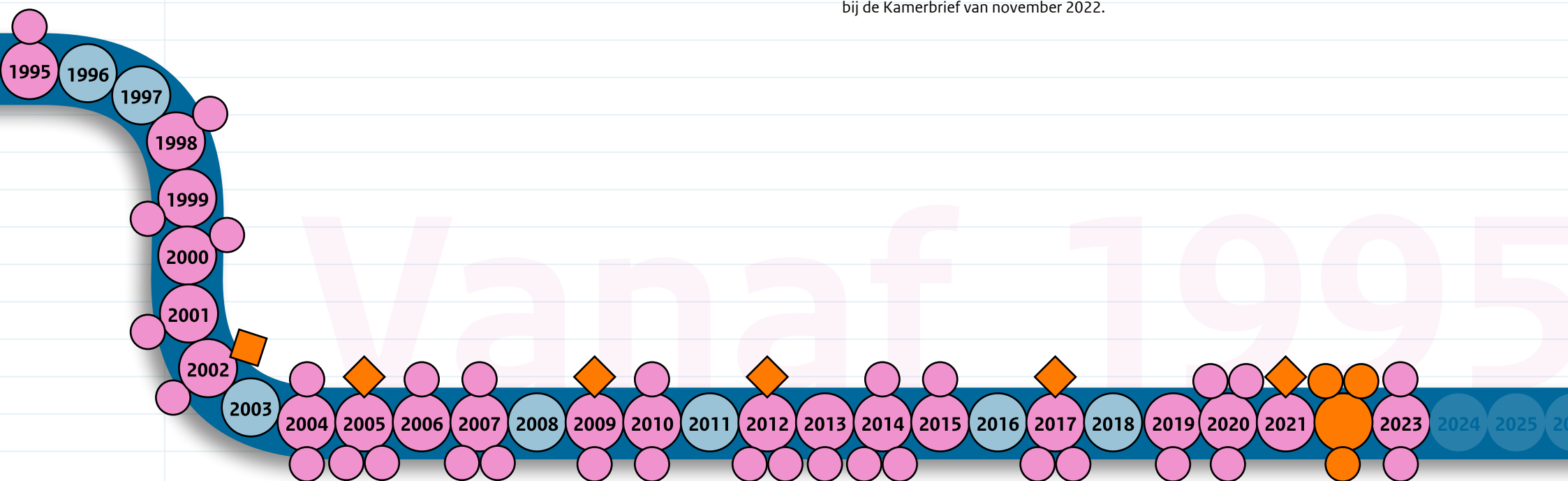
Het ministerie van OCW liet een evaluatie uitvoeren naar de wijzigingen in de Wet op het onderwijstoezicht van 2017. De rapportage van dit onderzoek verscheen in mei 2022. In het onderzoek is onderzocht hoe de wijzigingen in de wet als gevolg van de Initiatiefwet Bisschop de toezichtpraktijk van de Inspectie van het Onderwijs beïnvloedden.

Een groot aantal onderzoeksactiviteiten is uitgevoerd. Er is onder meer een analyse gemaakt van de onderzoekskaders, inspectierapporten en parlementaire documenten. Tevens is een aantal organisaties geïnterviewd, waaronder de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad en 2 ouderverenigingen.

De 4 belangrijkste conclusies zijn als volgt:

1. In lijn met de bedoeling van de initiatiefwet, is er onderscheid tussen de controlerende en stimulerende taak van de inspectie, zowel in de Onderzoekskaders 2021 als in de rapporten.
2. Conform de initiatiefwet is in de Onderzoekskaders 2017 en 2021 voor het funderend onderwijs duidelijk herkenbaar dat het schoolplan wordt gebruikt voor de stimulerende taak van de inspectie.
3. Gezien het beperkte aantal besturen dat gebruik heeft gemaakt van de bezwaar- en beroepsprocedure, is er geen reden om te veronderstellen dat er sprake is van grote juridisering als gevolg van de initiatiefwet.
4. De werkwijze waarbij de minister de onderzoekskaders vaststelt, heeft een spanningsveld in zich. In de praktijk concentreert dit zich vooral rondom de vraag hoe ver de interpretatieruimte van de inspectie reikt bij de vertaling van wettelijke eisen in standaarden voor toezicht.

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs heeft de evaluatie betrokken bij de Kamerbrief van november 2022.

2022

Kamerbrief minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs

Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit

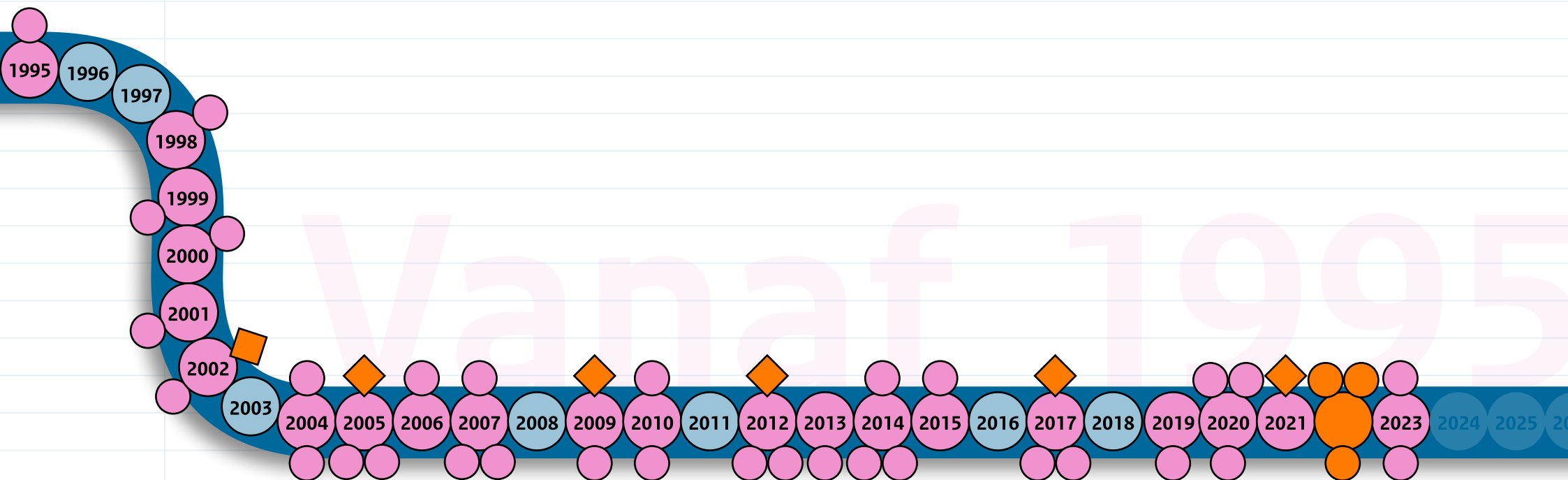
In november 2022 stuurde de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs een Kamerbrief met de plannen voor het toezicht in het funderend onderwijs en de onderwijskwaliteit. De brief geeft politieke invulling aan een aantal maatregelen uit het coalitieakkoord uit 2021. De hele brief benadrukt het belang om de kwaliteit van het onderwijs voor de leerling te verbeteren.

De plannen worden besproken aan de hand van 4 thema's:

1. De noodzaak om vanuit de overheid duidelijke eisen te stellen aan het onderwijs.
2. De manieren waarop de Inspectie van het Onderwijs meer zicht kan krijgen op het onderwijs in de klas.
3. Het via een beroepsprofiel eisen stellen aan bestuurders.
4. Maatregelen om te komen tot een vlotter en daadkrachtiger sanctietraject bij scholen en besturen die hun zaken niet op orde hebben.

In de maanden voorafgaand aan de Kamerbrief, voerde de inspectie gesprekken met het ministerie en de ministers van OCW en deed ze voorstellen voor de invulling van de afspraken uit het coalitieakkoord. Het resultaat is dat de brief gedeelde uitgangspunten kent, die tevens recht doen aan de wettelijke en professionele onafhankelijkheid van de inspectie.

De inspectie vult vanuit de eigen rol de plannen nader in door het toezicht op zowel het funderend onderwijs als het middelbaar beroepsonderwijs te versterken. Het programma Versterking Toezicht is halverwege 2022 gestart. Samen met de Kamerbrief deelt het programma de belangrijke doelstelling: het ombuigen van de neergaande lijn in de basisvaardigheden, die de afgelopen jaren zichtbaar is geworden. Daarnaast wordt gestreefd naar een betere balans tussen het toezicht op school-, bestuur- en stelselniveau en de gewenste versterking van de integraliteit van het toezicht, waarbij steeds meer interactie is tussen die verschillende vormen van toezicht.

2023

Motie-Van Meenen

Afschaffen predicaat Excellente scholen

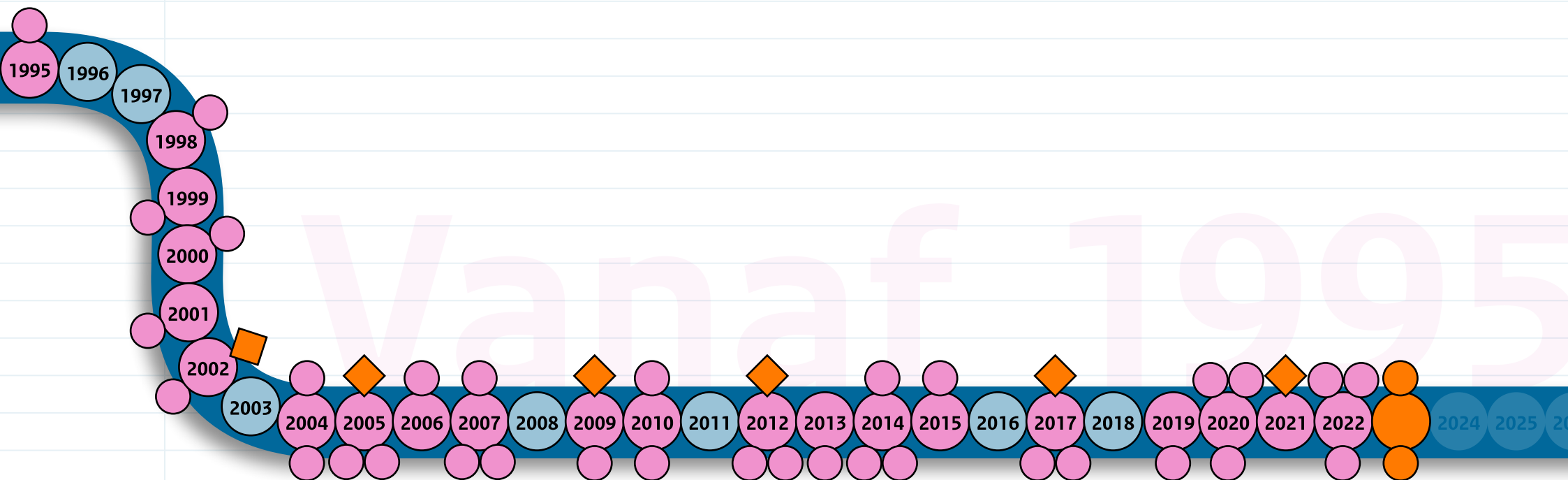
In februari 2023 diende Kamerlid Van Meenen (D66) tijdens het debat over de bijstelling van de Onderzoekskaders 2021 naar de 2022-versie, een motie in die oproept om “in het inspectiekader de predicaat «Goed» en «Excellente» af te schaffen”. De motie is aangenomen.

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs besloot vervolgens het predicaat voor een Excellente school en de waardering Goed op schoolniveau af te schaffen. Uit de Kamerbrief van april 2023 waarin de minister de Tweede Kamer informeert over de uitvoering van de motie blijkt dat per 1 augustus 2023: aangepaste onderzoekskaders in werking treden waaruit de waardering Goed op schoolniveau voor het funderend onderwijs is geschrapt;

- het instellingsbesluit jury Excellente scholen wordt ingetrokken;
- het predicaat Excellente school en de waardering Goed op schoolniveau voor het funderend onderwijs niet meer wordt verstrekt.

De werkwijze voor de waardering Goed binnen de standaarden en bij besturen wijzigt niet, en voor het middelbaar beroepsonderwijs blijft de waardering Goed op zowel opleidingsniveau, als op instellingsniveau in het onderzoekskader.

De minister verwacht dat de Inspectie van het Onderwijs een voorstel doet voor een nieuw instrument dat een invulling geeft aan de stimulerende taak. Om de lessen die geleerd zijn hierbij te kunnen betrekken, heeft de inspectie een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor een nieuw stimulerend instrumentarium. In het eerste kwartaal van 2024 wordt het onderzoeksrapport opgeleverd.

2023

Kabinet-Rutte IV

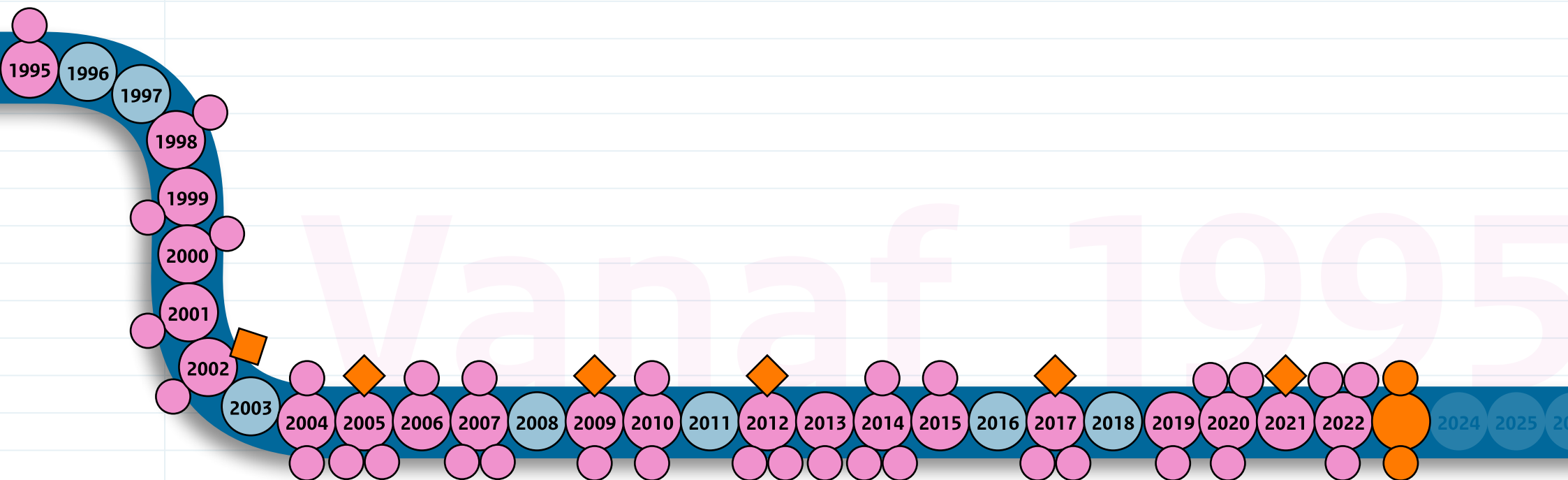
Wetsvoorstel Wet op de rijksinspecties

De Inspectieraad pleitte in de afgelopen jaren voor een wettelijke verankering van de waarborgen voor de onafhankelijke taakuitoefening en werkwijze van de rijksinspecties. In het coalitieakkoord van 15 december 2021 is afgesproken dat het kabinet hiertoe een voorstel zal uitwerken.

In een brief van juni 2022, gericht aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), adviseerde de Inspectieraad over wat er moet worden opgenomen in de Wet op de rijksinspecties. Over de organisatorische positionering van rijksinspecties schrijft de Inspectieraad dat het ‘...– met de wettelijke waarborgen – mogelijk en in het licht van de gemeenschappelijke opgaven van de rijksdienst wenselijk is dat de rijksinspecties organisatorisch deel blijven uitmaken van de departementale organisatie. [...] Dat vergt uiteraard erkenning en respect voor elkaars rol en positie, goede samenwerkingsafspraken en de cultuur en het gedrag die daarbij passen, nadrukkelijk ook van de rijksinspecties.’

In september 2022 gaf het kabinet aan dat het de intentie is om het wetsvoorstel in december 2023 aan de Raad van State aan te kunnen bieden. In juni 2023 kwam de wet aan de orde in de Tweede Kamer in een overleg over de initiatiefnota, met voorstellen ter versterking van de onafhankelijkheid van rijksinspecties. Voorafgaand aan dit overleg gaf de Inspectieraad de wetgever (kabinet en parlement) in de brief van 12 mei 2023 4 aandachtspunten mee die, naast de eerder gegeven adviezen, belangrijk zijn voor het wetstraject.

Het kabinet-Rutte IV viel op 7 juli 2023. De voorbereidingen voor de Wet op de rijksinspecties worden echter voortgezet. Er treedt wel vertraging op door een wisseling van de verantwoordelijke minister en door capaciteitsproblematiek bij BZK. Het ministerie van BZK denkt nu dat het mogelijk is voor het voorjaar-reces van 2024 het conceptwetsvoorstel en de memorie van toelichting voor een reactie te delen met rijksinspecties/ministeries.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | oktober 2024

Vanaf 1995